

## CAPITOLUL 1: CELE MAI BUNE VREMI DE MÂNTUIRE

Iată dovada istorică

Măsurile

Antihrist

Sfânta Liturghie mai ține lumea

Prorocul de foc

Sfânta Cruce pe cer

Iată dovada istorică

La anul 313 de la Hristos împăratul Constantin dă edictul de la Milano, prin care recunosc creștinismul printre religiile de stat. Mare bucurie în creștinătate! Dar... cum au scăpat creștinii de grijă, cum au trecut din ilegalitate la libertate, la persoană juridică, viața morală a creștinilor începu să se destrame. Cum și-au primit averile înapoi, urmașii mucenicilor, puțini au mai rămas ca să nu se încovoiaie cu dragostea mai mult spre lumea aceasta (a stomacului). Deci, de îndată ce au ieșit de prin găurile pământului (catacombele) la larg, de îndată ce-au scăpat de prigoanele cezarilor, într-un cuvânt de îndată ce au ieșit din împreunarea de jertfă a vieții, când adică nu mai era o primejdie a mărturisi creștinismul pe față, s-a întâmplat că și dragostea de Dumnezeu și grija de suflet până la așa măsură răciseră, încât au început a se lua după un răătăcit, Arie, care tăgăduia dumnezeirea Mântuitorului, chiar piatra de temelie, prin care stă sau cade cineva din creștinism. De îndată ce creștinismul, mai bine zis creștinii, fură lăsați la larg, se înmulți și înclinarea de a cădea din creștinism. Nu știu cum, dar parcă nu e nimic în lume fără o rânduială, a venit și pentru aceștia o căpetenie după care să se ia.

Parcă de aici începe judecata, care desparte oile de capre. Ar fi fost mirare să nu se arate o atare ispită de necredință de vreme ce, odată cu împăratul Constantin, au trecut cu numele la creștinism două treimi din imperiu. Era la modă să ai credința împăratului, deși toți acești creștini cu numele, cu puțin înainte, s-ar fi îngrozit de primejdiile mărturisirii lui Hristos. Nu e deci de mirare ca toți aceștia, la care se mai adaugă și urmașii lui Constantin, ba chiar și mulți episcopi, să se trezească la un moment dat mărturisind o credință alături de creștinism, tot una cu credința. Nu e greu de a înțelege cum devin lucrurile astfel. Când viața aceasta e încurajată de statornicia bogăției, de negrija întâmplărilor, omul se strică. Iar o viață de patimi strică și mintea, care odată stricată nu mai deosebește adevărul de

minciună sau binele de rău, ci le zice tocmai invers... răului bine și minciunii adevăr. Încetând prigoanele așa se stricaseră purtările creștinilor și așa se întindea tăgăduirea dumnezeirii Mântuitorului încât, zice un istoric al vremii, că dacă Dumnezeu n-ar fi trimis pe sfinții Vasile, Grigorie și Ioan ar fi trebuit să vină Hristos a doua oară, că fărădelegile grăbesc judecata. Iar un filosof creștin din vremea noastră, făcând o supraprivire asupra istoriei creștinismului, la fel găsește că creștinii au trecut cu succes prima ispită ridicată împotriva creștinismului, ispita persecuțiilor, dar n-a trecut cu același succes și ispita a doua, a triumfului (asupra păgânismului). E și explicabil: prima ispită a întâlnit în față creștini adevărați, care se hotărâseră într-un fel cu viața aceasta s-o jertfească pentru Dumnezeu, pe când ispita a doua a găsit în față o mare turmă dintre care o bună parte erau numai creștini cu numele (figuranți). Dar iată cum a descălcit Providența lucrurile: pentru cei credincioși a trimis pe sfinți iar pentru figuranți și îndeosebi pentru arieni a trimis pe Iulian Apostatul, care din creștin s-a declarat păgân și vrăjmaș al lui Hristos. Ba ca să-și bată joc de o prorocie a Mântuitorului, a întreprins un război la Ierusalim ca să zidească Templul lui Solomon. Într-o luptă însă, s-a trezit cu o săgeată otrăvită în piept care l-a îngrozit și l-a făcut să strige: „M-ai învins Galileene”. Deci toți cei ce tăgăduiau dumnezeirea Mântuitorului, ca să facă pe placul împăratului apostat, ca să fie „la modă”, s-au lepădat de creștinism. Dar parcă era un făcut; toți cei ce s-au lepădat de Hristos nu se mulțumeau numai cu lepădarea lor ci mai vreau și lepădarea altora. Iar dacă aceia se împotriveau vrajba era gata și începea prigoana. Iată focul în care se lămuresc credincioșii. Iată firul de legătură cu înaintașii lor, mucenicii.

Sunt vremuri, și împrejurări în toate vremurile, când spunând adevărul și propovăduind îndreptarea îți poți pune viața în primejdie de moarte. Așa s-au întâmplat lucrurile în zilele lui Ioan Botezătorul și a lui Irod și așa s-a întâmplat în zilele Sfântului Ioan Gură de Aur și a împărătesei Eudoxia, fiindcă Ioan cerea dreptul văduvei împotriva împărătesei. Sfântul Ioan Gură de Aur a zis odată, apărând văduva, cuvintele acestea: „iarăși se tulbură Irodiada, iarăși cere pe tipsie capul lui Ioan”. Pentru curajul său de a apăra săracul împotriva bogatului Sfântul Ioan a trebuit să ia calea exilului, prigonit de împărăteasă, până când, sfârșit de puteri, a murit pe drum. Iar Eudoxia era ariană.

Un creștinism fără recunoașterea lui Iisus Hristos ca Dumnezeu

și stăpân al lumii nu-ți obligă viața la a o face mai curată. Iar cu cât viața se face mai necurată cu atât te întuneci dinspre Dumnezeu, până la a-L tăgădui cu totul și a-I te face vrăjmaș declarat. Viața trăită fără grijă, numai pământește, la asta te duce.

Spre o atare stăvilire a răutății a trimis Dumnezeu pe Sfinții Trei Ierarhi. Ei sunt sarea care oprește firea omului de a se împuti cu totul. E de la sine înțeles că firea omenească, povârnită spre păcat, tocmai de aceea nu-i prea poate suferi. Dar lor nu le pasă că nu-s pe placul lumii. În ei arde luminos înainte misiunea pe care le-a dat-o Dumnezeu, de a fi sare făpturii și martorii lui Dumnezeu între oameni. Ca să scurtez vorba, aleg din viața Sfântului Vasile câteva momente de mare înălțime morală prin care se dovedește a fi cu adevărat mare dascăl al lumii și ierarh. Era prin anul 372 când însuși împăratul Valent a mers în Cezareea Capadociei unde păstorea Sfântul Vasile cu gând să-l abată de la dreapta credință la arianism. Sfântul Vasile i-a răspuns liniștit și cuviincios că ține credința pe care au mărturisit-o Sfinții Părinți la Niceea (325) și că nimeni nu are putere să dea altă mărturisire de credință peste aceea. Primind un atare răspuns împăratul Valens căuta pricina ca să-l exileze pe Sfântul Vasile știm că numai el susține dreapta credință în Asia Mică și că dacă n-ar fi el pe ceilalți ușor i-ar putea câștiga fie prin momeli fie prin înfricoșări.

Împăratul l-a dus cu sine pe Modestus, prefectul pretorienilor (siguranța împăratului) și pe episcopul Evippius din Galatia care era arian. Pe acesta l-a dus ca să provoace scandalul ca apoi prefectul să poată interveni cu armata. Evippius a vrut să slujească într-o biserică din Cezareea dar Sfântul Vasile nu l-a lăsat până când nu va subscrie afuriseniile date de soborul de la Niceea asupra arienilor. Acela s-a plâns împăratului care a trimis la Sfântul Vasile pe prefectul pretorienilor ca să-l atragă la arianism iar dacă nu va putea cu binele să-l înfricoșeze cu amenințări.

„Ce îndrăzneală ai tu să te împotrivești religiei împăratului” – îi zise prefectul? „Eu nu văd nicio îndrăzneală și nu văd care este religia împăratului ca să mă împotrivesc ei. Eu știu că și împăratul e creat de Dumnezeu ca și mine și prin urmare și el trebuie să aibă aceeași religie pe care o am și eu și credincioșii mei”. Prefectul începu cu ademeniri zicând: „Uite n-ai vrea tu să fii în mărire asemenea împăratului? O vei putea avea dacă vei mărturisi și tu credința împăratului”. Sfântul Vasile îi răspunse: „Amândoi suntem creați după chipul și asemănarea lui

Dumnezeu dacă suntem asemenea împăratului. În ce privește mărirea, aceasta se va vedea numai în viața viitoare. Apoi spune tu dacă o va avea acela care face voia lui Dumnezeu sau acela care lucrează împotriva Lui". „Dar nu te temi de relele ce pot să vină asupra ta” – îi zise prefectul? „Eu nu mă tem de rele pentru că știu că Dumnezeu nu va îngădui mai multe decât sunt de trebuință pentru ispășirea păcatelor mele”. „Dar știi că împăratul poate să-ți facă atâta rău cât tu nu vei putea răbda?” „Ce anume ar putea să-mi facă împăratul” – întreabă Sfântul Vasile liniștit? „Să te despoaie de averi, să te exileze, să te ucidă chiar”. La acestea Sfântul Vasile râse zicând: „Toate acestea împăratul nu mi le poate face. Astfel nu mă poate despuia de averi fiindcă m-am despuiat demult eu însumi, așa că azi n-am nimic. Nu mă poate exila unde să nu fie Dumnezeu de față. Apoi cu moartea nu-mi poate face alta decât să mă trimită mai degrabă la viața pe care atât de mult o doresc. Spune deci stăpânului tău, împăratului, că dacă n-are alte rele cu care să mă înfricoșeze, de acestea de până acum nu mă tem și nici gând n-am să-i fac lui pe voie împotriva lui Dumnezeu”. Prefectul pretorienilor spuse împăratului totul și încheie cu aceste cuvinte: „De către căpetenia acestei Biserici suntem biruiți: Amenințările este superior, decât cuvintele e mai tare, iar decât ademenirile este mai puternic” (Minis superior est, sermonibus firucior, verbogum blandi, tiis fortior). Dacă i-am zis: „Niciodată n-am văzut om ca dumneata” știți ce mi-a răspuns? „Poate că niciodată n-ai văzut episcop”! Împăratul se aprinse de mânie și zbieră înfuriat: „Să fie exilat numaidecât!!” Și însuși se apucă să scrie mandatul de exilare, dar de trei ori i se rupse penița și nu putu scrie. Împăratul crezu că acesta este un semn de sus și de data aceasta lăasă mânia pentru mai târziu. Reîntors la Constantinopol, din nou încercă să scrie mandatul de exilare pentru Sfântul Vasile dar fără de veste i se îmbolnăvi copilul cel mai mare și se zbătea ca-n ghearele morții și nu se liniști până ce nu-și propuse să lase pe arhiepiscopul din Cezareea în pace.

Iată părinte al Bisericii, mare dascăl al lumii și ierarh. Iată ucenic umblând liniștit pe marea înfuriată. Iată stâlp nemișcat de talazuri, iată liniște și modestie neclintită de vifor, iată om dintre noi străbătând veacurile și întărindu-ne pe noi în liniștea cea mai presus de fire, că tot Dumnezeu este la cârma lumii.

Cercările i-au dovedit pe sfinți iar sfințenia este superioară vieții și morții. Amin.

## Măsurile

„Cine nu se leapădă de sine, nu poate să vină după mine”. Cine nu poate să întrebe și cine nu se poate pleca sfatului unui părinte duhovnicesc, sau nici măcar nu-l caută, nu găsește pe Iisus. Dacă totuși vrea să se țină de urma lui Dumnezeu, dar fiind cu inima și mintea întinate de plăcere și mândrie, dă de înșelăciuni. De aceea-s rânduiri duhovniciei, să cumpănească duhurile ce le străbat mintea, să cunoască măsurile fiecărui ins și încotro îi înclină cumpăna.

Încă de mult mărturisea Prorocul Iordanului că: „Nu poate un om să ia nimic, dacă nu i s-a dat lui din Cer”. Dar tot așa zic și cei înșelați. Cum să prindem înșelăciunea din urmă? Foarte ușor de prins. Cei ce cu adevărat au darul de la Dumnezeu, vin la duhovnici să-i întrebe, pe când cei înșelați nu vor să vină și se țin pe sine mai presus de orice dar. Ei nu mai știu că fără de smerenie, nu dai de Dumnezeu ci de înșelătorul; fără întrebare nu intri pe poartă, ci sari pe aiurea și cu tâlharii te socotești. Râvna fără întrebare și părerea sar măsura.

În fiecare ins a închis Dumnezeu chemarea către tot rostul și lucrul, pe care – la vreme – le va avea între oameni astfel: „El a dat pe unii să fie Apostoli, pe alții proroci, pe alții binevestitori, pe alții păstori și învățători. Spre desăvârșirea sfinților, la lucrul slujbei, spre zidirea la trupul lui Hristos, până când toți vom fi ajuns la unirea credinței și a cunoștinței Fiului lui Dumnezeu, la starea bărbatului desăvârșit, la măsura plinirii vârstei lui Hristos. Ca să nu mai fim copii și jucăria valurilor, purtați încoace și încolo de orice vânt și învățătură, prin înșelăciunea oamenilor, prin vicleșugul lor, spre uneltirea rătăcirii, ci fiind credincios adevărului, prin iubire să sporim întru toate, pentru El care este capul – Hristos”. (Efeseni 4, 11 – 15).

El unește cele învrăjbite, El ne măsoară darul, El ne cheamă la lucru la vie, El ne ajută pe fiecare în parte – dacă nu uităm să-l chemăm iar pentru desăvârșirea obștei El luminează slujitorii.

Sunt între cei trimiși de Dumnezeu și oameni care au darul să vadă dincolo de zare, să audă graiuri și cuvinte mai presus de fire. Dar aceștia, la vreme de mare însemnătate pentru ei, când li se deschide ochiul vederii și urechile auzirii celor de dincolo, să nu întârzie a căuta povățuirea unui duhovnic, care le va feri mintea și inima de bucurie străină și care-i va ocroti cu dulama smereniei. Căci dacă nu fac așa, cu tot darul de sus, pot cădea pradă înșelăciunii. Iată cum: Darurile lui Dumnezeu se ascund în noi, noi nu le știm dar Satana le vede și ca un

tâlhar viclean pândește vremea darului de sus să se deschidă în viața noastră și de nu-l va afla acoperit de smerenie și de dreapta socoteală, varsă el, ca un jgheab, pustiirile lui pe făgașul lui Dumnezeu.

Deci, de ți-a dat Dumnezeu dar, asigură-l cu întrebarea și ocrotește-l cu smerenia, și cu atât mai vârtos nu ieși din sfatul unuia dintre nebăgații în seamă slujitori ai lui Dumnezeu. Că de nu ai îndemnare către socoteala aceasta, atunci darului vederii tale îi va grăi Satana care se va da pe sine Hristos, și te va amăgi desăvârșit... „Se vor ridica hristoși mincinoși și vor da semne mari și minuni, ca să amăgească, de va fi cu puțință și pe cei aleși” (Matei 24, 24).

Hristoșii și prorocii mincinoși de care ne previne Mântuitorul din vreme, sunt vicleni de dincolo de zare, care fac silă mare și mult meșteșugită, ca să fie primiți de oameni ca atare, să-i asculte. Nu cumva li-e vremea aproape, că tare – și mai fac de cap?

Iată pe scurt pricinile și grija pentru care Predania Bisericii răsăritene se ferește de vedenii, și-și ferește și fiii, întrucât acestea nu sunt neapărat trebuitoare mântuirii, și desăvârșirea, la care suntem chemați, lasă în urmă orice vedenie. Revelația este deplină, iar cele ce mai lipsesc, le așteptăm la a doua venire. Amin.

#### Antihrist

El e acela care va veni în numele său – nu al lui Dumnezeu – evreu de neam, care va tirani sub ascultarea sa tot pământul. Căci acela va primi să fie împărat peste strălucirea tuturor împăraților pământului.

Creștinii, cu numele, din pricina înmulțirii fărădelegilor care sting duhul, așa se vor slăbi la minte încât de frică, mulți se vor lepăda de Hristos și vor primi toată voia rea și vor gusta toată răutatea răului „căci credința nu este a tuturor a „(2 Tes 2, 3). Viața lor, slăbănogită de păcat, va da îndrăzneală satanei, care va lucra în acela tot felul de puteri și de semne, de minuni mincinoase și de amăgiri nelegiuite pentru fiii pierzării, fiindcă n-au primit iubirea adevărului ca să se mântuiască. „De aceea pentru că iubesc păcatul mai mult decât pe Dumnezeu, Dumnezeu le trimite amăgiri puternice ca să dea crezământ minciunii, și să cadă sub osândă (minciuni), toți cei ce n-au crezut adevărul, ci au îngăduit nedreptatea” (2 Tes 2, 9 – 11).

Jidovii de odinioară, împinși înăuntru de „acela”, au răstignit pe Domnul înțepându-i călcâiul, și nu i-au putut face mai mult nimic; dimpotrivă Domnul, pogorându-se de pe cruce la cei din închisoare, a

spart veșnicele încuietori, și mare pradă a făcut nesățiosului iad. De atunci umblă potrivnicul ca un leu turbat, întărâtându-și uneltele, ca măcar faptele și învățătura Mântuitorului să le întunece în necredință. Neputând nici aceasta, își aprinde ciracii și pe „acela” al lor, care se repetă în fiecare veac de oameni din zilele Sfinților Apostoli, până în zilele celui mai desăvârșit Antihrist din vremea de apoi, când va propovădui Ilie, ca doară doară va putea măcar să stingă pe ucenicii lui Iisus de pe fața pământului prigonindu-i, spânzurându-i, ucigându-i, răstignindu-i și în tot felul omorându-i.

Mai mult, cum zice un Părinte, acest Antihrist – care nu se mulțumește cu necredința sa, ci vrea necredința tuturor a – nu va avea astâmpăr decât în ziua când ar izbuti să ucidă pe Dumnezeu și să-L azvârle din mintea și din inima celui din urmă credincios rămas pe pământ, și nu râvnește nebunul la o mândrie mai mare, decât aceea de a termina odată cu Dumnezeu, iar în locul Lui, să-și împlânte în sufletul omului ca pe o sabie a iadului, chipul său de fiară.

„Acela” nu se mulțumește numai să înșele pe oameni cu amânarea pocăinței pe mâine, pe poimâine, la bătrânețe, ci luptă nebun cerând... moartea lui Dumnezeu... moartea învățaturii Sale... moartea creștinilor, ucenicilor Săi... pustiirea Bisericii Sale și oprirea Sfintei Jertfe celei de-a pururi, care este Sfânta Liturghie.

Chinurile cele de pe urmă, vor întrece toate prigoanele câte s-au întezit asupra creștinilor, de la început până în zilele acelea. Numai sila unei prigoane peste tot pământul împotriva creștinilor îi va hotărî să lase la o parte orice vrajbă confesională și să fie una, cum au fost la început. Nu vor scăpa de sub tăvălugul urgiilor istoriei, până nu vor veni la mintea aceea să asculte și să împlinească, măcar la sfârșit, rugămintea cea mai de pe urmă a Mântuitorului în lume.

Poate că în vremile acelea abia vor mai fi creștini; dar oricâți vor rămâne, aceia trebuie să treacă, peste ceea ce ar trebui să treacă creștinătatea vremii noastre și să fie una.

Primejdia comună s-a arătat în lume, unirea creștinătății întârzie, Doamne, până când?...

Deci, când fărădelegile vor încleșta mintea și inima oamenilor și-i vor sălbătici așa de tare, încât vor zice că nu le mai trebuie Dumnezeu, Biserică și Preoți, încât va fi sălbăticia și nebunia urii peste tot pământul, atunci vine sfârșitul. Amin.

Sfânta Liturghie mai ține lumea

Precum Taina Pocăinței sau mărturisirea este judecata milostivă a lui Dumnezeu, ascunsă sub chip smerit, și iubitori de smerenie dau de darul acesta, asemenea și Sfânta Jertfă a Mântuitorului din Sfânta Liturghie, ascunde, iarăși sub chip smerit, o taină a ocârmuirii lumii. Cei vechi știau pricina pentru care nu se arată Antihrist în zilele lor căci Sfântul Apostol Pavel vorbește despre taina aceasta în chip ascuns, dar n-o numește. E Sfânta Liturghie sau Jertfa cea de-a pururi, despre care a grăit Domnul prin Daniil și apoi însuși ne-a învățat. Ea este aceea care oprește să nu se arate Antihrist sau omul nelegiuirii decât în vremea îngăduită de Dumnezeu.

De aceea Sângele Mielului din Sfânta Împărtășanie mai ține sufletul în oase și lumea în picioare.

Prorocul de foc

Deci, câtă vreme mai sunt oameni care caută pocăința și Sfânta Împărtășanie, Satana n-are putere, îl oprește Dumnezeu. Dar când oamenii se vor întuneca la minte așa de tare, încât vor împiedica Sfânta Liturghie cu toată voia lor, vrând necredință, în zilele acelea va înceta și jertfa cea de-a pururi și va începe urâciunea pustiirii precum zice Daniil.

E vreme de trei ani și jumătate, în care va propovădui Ilie, cel mai mânios proroc, și va vesti cele șapte cupe ale mâniei sau ale urgiei lui Dumnezeu, cele de pe urmă, cu care se va sfârși mânia lui Dumnezeu.

La plinirea acelei vremi de pe urmă, când răutatea va fi desăvârșit coaptă, va vesti Ilie, Prorocul de foc, a doua venire a Mântuitorului. Vestirea aceasta, bucuria cea mai mare a creștinilor, va fi primejdie de moarte prorocului celui de foc adevărat; căci oamenii fărădelegii îl vor uide ca pe Ioan Botezătorul care era în puterea și duhul lui Ilie, la cea dintâi venire. Dar tocmai când potrivitii Atotputernicului credeau că omorând pe cel din urmă proroc, în sfârșit au terminat cu Dumnezeu, iată că învie... Ilie...

Jidovii își dau seama de nebunia potrivitiei lor și de înșelarea lui Antihrist și cu înfricoșare și cutremur mare se întorc și primesc pe Hristos-Dumnezeu, după cum mărturisește despre ei Sfânta Scriptură.

Sfânta Cruce pe cer

Luminată în slavă, mai strălucitoare ca soarele, căreia încă nu i-au stat oamenii împotrivă și au înjurat-o, se va arăta în ciuda vrăjmașilor, semn slăvit de biruință a binelui asupra răului. Atunci, în



zilele acelea înfricoșate, pe pământ și-n tot trupul, însuși Dumnezeu Cuvântul vine să cheme pe oameni, pentru cea din urmă oară, însă nu la pocăință, ci la judecată. Atunci Dumnezeu și iconomia mântuirii, nu mai e pe crezute ci pe văzute.

Iar pe Antihrist, în care lucra toată puterea Satanei, Domnul îl va ucide cu suflarea gurii Sale și-l va nimici cu strălucirea venirii Sale (2 Țes 2, 8) ... Fericit va fi cel ce va aștepta și va ajunge la 1335 de zile (Daniil 12).

E ziua Domnului cea mare și înfricoșată, zi de fericire pentru cei chemați, aleși și credincioși, de bucurie negrăită, ziua întoarcerii Acasă, în țara de obârșie și capătul plângerii. Zi de fericire, văzând izbânda răbdării, văzând învierea cea de obște, văzând moștenirea cea gătită de la întemeierea lumii celor ce-L iubesc pe Dumnezeu și-au rămas în dragostea Lui până în sfârșit... Și taine între taine, numai de Dumnezeu știute, atunci se vor vedea.

Ceilalți vor sta să-și dea sufletul de groază și de așteptarea celor pornite să vie peste lume, căci țăriile Cerului vor fi zguduite. Atunci vedea-vor pe Cel ce L-au răstignit venind în nori, cu putere și cu mărire multă; pe Cel ce este dragostea noastră, care nouă ne împrăștie frica, dar groaza groazelor, celor ce l-au prigonit și L-au răstignit pentru iubirea Sa de oameni și trebuind să-și capete plata veșnică, după faptele lor.

Drept aceea, văzând că s-a luat pacea de pe pământ, dar timpul încă nu ni s-a luat, cu glasul lui Dumnezeu chemând pe toți oamenii de pretutindeni să se pocăiască, pentru că a hotărât o zi în care va să judece lumea. Iar ziua aceea poate fi oricând. Iar despre Antihrist se mai poate scrie și altfel. Amin.

## CAPITOLUL 2: RĂZBOIUL NEVĂZUT

Omul, zidire de mare preț

Îngeri decăzuți

Să fugim de trufie și de deșartele nădejdi

Să ne ferim de o prea mare familiaritate

Despre ascultare și despre supunere

Neascultare. Greșeală. Păcat.

Să ne ferim de vorbirile nefolositoare

Mijloacele prin care putem câștiga pacea lăuntrică și propășirea în virtute

Împotrivirea la ispite

Să ne ferim de judecățile cele îndrăznețe  
Faptele dragostei  
Trebuie să suferim nedesăvârșirea altuia  
Despre viața monahicească  
Sfântul Marcu Ascetul  
Despre iubire și dragoste  
Despre rugăciunea cea curată  
Despre călugări  
Cuvântul 42 despre puterea și lucrarea răutății păcatului. Cum  
se formează și cum încetează ea  
Sfântul Isaac Sirul  
Răbdarea  
Îngustime sufltească  
Despre rugăciune  
Despre adevărata smerenie  
Despre clevetire  
Despre milostenie  
Războiul duhovnicesc  
Lupte după lege  
Pe trepte de-a răpa  
Cum a murit Constantin Brâncoveanu și copiii săi  
Sfântul Teofilact al Bulgariei. Pentru milostenie  
Omul, zidire de mare preț  
Omul, în întregimea lui, are a doua însemnătate după  
Dumnezeu. Un singur suflet e mai de preț decât toată materia acestei  
lumi.

Omul nu e o făptură închisă în lumea de aci. El nu se mulțumește  
numai să creadă în existența unei lumi nevăzute cum face omul  
protestant, sau să deducă cu mintea existența ei din lumea sensibilă,  
cum fac teologii catolici, ci urmărește să se afle într-o legătură cu ea.  
Însemnătatea omului se arată nu numai prin faptul că a fost creat după  
chipul lui Dumnezeu, ci și în aceea că pentru fiecare și în jurul fiecărui  
ins se dă o neîntreruptă luptă nevăzută. În jurul fiecărui om e  
concentrată întreaga existență creată și necreată, văzută și nevăzută.

Îngeri decăzuți

Mai înainte de a de zidi omul și cele văzute, în lumea nevăzută a  
îngerilor, s-a întâmplat o nebună răutate. Lucifer și ceata sa au vrut ei  
să fie mai presus de Dumnezeu. Celelalte Căpetenii de oștire

îngerească s-au împotrivit acestei nebunii. Lucifer însă ca un fulger a căzut de la fața lui Dumnezeu, făcându-se din înger luminat drac întunecat. „Vai pământului și mării, căci diavolul a coborât la voi având mânie mare” (Apoc. 12, 12).

El este leul care umblă răcnind, căutând pe cine să înghită. Între el și suflet se începe războiul nevăzut.

Să fugim de trufie și de deșartele nădejdi

Nesocotit este acela care-și pune nădejdea în oameni sau în altă făptură, oricare ar fi ea.

Nu te rușina câtuși de puțin să slujești altora și să apari sărac în lumea aceasta din dragoste pentru Iisus Hristos.

Nu te sprijini pe tine însuși ci pune-ți toată nădejdea în Dumnezeu.

Nu te crede de fel în știința ta și nici în îndemânarea cuiva, ci mai degrabă în harul lui Dumnezeu care ajută pe cei smeriți și umilește pe cei mândri.

Nu te slăvi cu avuțiile tale, dacă le ai, nici cu prietenii tăi fiindcă sunt puternici, ci în Dumnezeu care dăruiește totul și care peste toate, încă și peste Sine însuși, dorește să ți se dăruiască.

Nu te înălța deloc din pricina puterii sau a frumuseții trupului tău, pe care o ușoară neputință îl doboară și îl veștejește.

Nu te socoti mai bun ca alții ca nu cumva să fii socotit mai rău înaintea lui Dumnezeu care știe ce este în fiecare din noi.

Nu te mândri cu bunele tale fapte, căci judecățile lui Dumnezeu altele sunt decât ale oamenilor și ceea ce-i pe placul oamenilor, adesea nu-i pe placul lui Dumnezeu.

Mânia și invidia rod inima celui trufaș.

Să ne ferim de o prea mare familiaritate

Nu-ți deschide inima oricui, dar vorbește despre treburile tale cu omul înțelept și temător de Dumnezeu.

Nu sta în adunarea tinerilor și a oamenilor de lume. Caută pe cei smeriți, pe cei simpli și nu sta de vorbă cu ei decât despre lucrurile ziditoare de suflet.

Nu fi familiar cu nicio femeie, dar roagă-te lui Dumnezeu pentru toate cele pline de virtute. Nu năzui să fii familiar decât cu Dumnezeu și cu îngerii și ferește-te să fii cunoscut de oameni.

Se cade să ai dragoste pentru toată lumea, dar familiaritatea își are neajunsurile ei.

Despre ascultare și despre supunere

De seamă lucru este să trăiești în ascultare, să ai un mai mare și să nu atârni de tine însuși. Ești mai bine apărat ascultând decât poruncind. Nu este bine să ascuți numai de nevoie ci și din dragoste pentru Dumnezeu. Nu te încrede așadar prea mult în părerea ta, ci așază-te de bunăvoie ascultării de a altora. Chiar dacă părerea ta este dreaptă, dacă din dragostea pentru Dumnezeu o părăsești ca să urmezi pe a altuia, mult folos vei trage din aceasta. De te-ar trimite să furi, nu te îndoi că ar fi poruncă greșită. Tu iei plata ascultării. Iar cine te-a trimis îl va socoti Dumnezeu.

Adesea am auzit spunându-se că este mai bine să ascuți și să primești un sfat decât să-l dai. Se poate de asemenea întâmpla ca părerea fiecăruia să fie bună, dar nevoind să primești părerea celorlalți când împrejurările sau rațiunea cer aceasta, dai dovadă de trufie și de încăpățănare.

Hristos S-a făcut ascultător până la moarte și încă moarte pe cruce. Nicio ordine din lume și nicio viață decât prin ascultare! Ea este legătura între oameni și Dumnezeu. Amin.

Neascultare. Greșeală. Păcat.

Neascultarea. Greșeala este neascultarea unui duh, care nu vrea să-și recunoască vreun stăpân și care nu ascultă decât de sine. Păcatul este fapta... stricate. Astfel, după cum ne învață Apostolul: puterea vine de la Dumnezeu și este supusă unui îndreptar Dumnezeiesc.

Să ne ferim de vorbirile nefolositoare

Ferește-te cât poți de vălmășagul oamenilor căci primejdie este să stai de vorbă despre lucrurile lumii, chiar dacă faci aceasta cu gând curat. Dacă se cade totuși să vorbești, vorbește atunci despre lucrurile care pot zidi. Evlavioasele convorbiri asupra lucrurilor duhovnicești ajută mult la propășirea sufletului, mai osebit între cei uniți în Dumnezeu prin aceleași simțăminte și prin aceleași năzuințe. Scris este că vom da socoteală, la ziua judecății, de orice vorbă zadarnică.

Mijloacele prin care putem câștiga pacea lăuntrică și propășirea în virtute

Am putea să ne bucurăm de o mare pace, dacă am vrea să nu ne îndeletnicim deloc cu ceea ce zic sau fac alții și nici cu ceea ce nu ne privește. Cea mai mare și singura împotrivire este că odată robiți de patimile și poftele noastre nu facem nicio efortare să intrăm în făgașul desăvârșit al sfinților. „Vă las pacea Mea, vă dau vouă pacea Mea, nu

cum v-o dă lumea”.

Ce plăcută dulceață, ce dragoste atrăgătoare în aceste cuvinte ale lui Iisus Hristos!... Sunt două feluri de păci: pacea lui Iisus și pacea lumii. Pacea lumii cuprinde: grijile, întristările, neliniștile, scârba, remușcările. Iisus grăiește: „Biruește-te pe tine însuși”. Înfrânează-ți poftetele tale, împotrivește-te dorințelor, frângeți patimile și atunci duhul tău va fi ascultător poruncilor Lui, rămâne-va întru pacea cea nespusă, iar toate trudele vieții, suferințele, nedreptățile, prigoanele, nimic nu va tulbura pacea Lui, care întrece orice înțelegere. Amin.

Împotrivirea la ispite

Atâta vreme cât trăim pe pământ, nu putem fi scutiți de neazuri și de încercări. De aceea este scris în cartea lui Iov: „Ispită este viața omului pe pământ”. Nu se află om atât de desăvârșit și de sfânt care să nu aibă, uneori, ispite – de care nu putem fi cu totul scutiți.

Toți sfinții au trecut prin mulțime de ispite și de suferințe și pe făgașul acesta au sporit, dar cei care n-au putut birui asupra ispitelor au fost osândiți și au căzut.

Nu este așezare călugărească atât de sfântă și nici loc atât de tras deoparte, unde să nu se afle împotriviri și ispite. Omul cât trăiește, nu-i niciodată întru totul ferit de ispite, căci avem sămânța lor în noi din pricina poftelor trupesti în care am fost zămisliți. Una vine după alta și totdeauna vom avea ceva de suferit, fiindcă am prăpădit binele și fericirea, cele de la început. Unii caută să fugă pentru a nu fi ispitiți și cad în ispite încă și mai primejdioase. Nu-i de ajuns să fugi ca să birui ci răbdarea și adevărata smerenie ne face mai tari decât toți dușmanii noștri. Cel care, fără să smulgă rădăcina răului se ferește numai de primejdii (prilejurile din afară), sporește puțin. Dimpotrivă, ispitele se întorc asupra-i încă mai grabnice și mai cu putere.

Vei birui mai sigur puțin câte puțin printr-o îndelungată răbdare cu ajutorul lui Dumnezeu, decât printr-o asprime prea mare față de tine însuși.

Mergi adesea după sfaturi când ești ispitit și nu judeca deloc aspru pe cel ce se află în ispită, ci mângâie-l așa precum tu însuși ai vrea să fi mângâiat.

Începătura oricărei ispite este nestatornicia duhului și puțină încredere în Dumnezeu. Căci după cum o corabie fără cârmă e purtată ici și colo de valuri, asemenea omul slab și schimbăcios, care-și părăsește hotărârile pe care le luase, este tălăzuit de tot felul de ispite.

Se cade să veghem, mai osebit când se arată ispita, căci cu mult mai bine birui-vom pe vrăjmaș de nu-l vom lăsa să pătrundă în suflet, dându-l deoparte chiar în clipa când e gata să intre. Mai întâi se ivește în minte un gând simplu, apoi o să vină o închipuire, pe urmă plăcerea, pornirea destrăbălată și în sfârșit consimțirea. Așa că, puțin câte puțin, dușmanul cuprinde tot sufletul, când n-a găsit împotrivire chiar de la început.

Să ne ferim de judecățile cele îndrăznețe

Zace în noi o tainică răutate, căreia-i place să descopere nedesăvârșirile fraților noștri și iată de ce, gata stăm să-i judecăm, uitând că judecata inimilor numai dreptul lui Dumnezeu este. În loc de a cerceta cu atâta pornire ispititoare cugetul altuia, să ne coborâm în al nostru. Găsi-vom destule temeiuri să fim îngăduitori față de aproapele nostru și să tremurăm pentru noi înșine. Nu ai decât sarcina ta însăși și nu vei răspunde decât de tine. „Nu judeca ca să nu fi judecat”.

Faptele dragostei

Pentru nimic în lume și de dragul nimănui, nu se cade să faci nici cel mai mic rău, cu toate acestea, ca să aduci un ajutor celui care are nevoie de el, poți uneori să amâni o bună lucrare sau să o înlocuiești cu alta mai bună, căci atunci n-ai nimicit binele ci l-ai schimbat în unul mai mare.

Trebuie să suferim nedesăvârșirea altuia

Ceea ce omul nu poate îndrepta în sine însuși sau în alții, trebuie să le sufere cu răbdare, până ce Dumnezeu poruncește altfel. Cugetă că poate e mai bine să fie așa, ca să fi cercat prin răbdare, fără de care meritele noastre nu sunt mare lucru. Trebuie în toate acestea să te rogi lui Dumnezeu să te ajute să biruiești aceste piedici, sau să le suferi cu blajinătate. Dacă cineva, lămurit odată sau de două ori, nu cade la aceeași părere cu tine, nu mai avea dispută cu el, ci încredințează toate în mâna lui Dumnezeu care știe a scoate binele din rău, ca astfel să se împlinească voia Sa. Și să fie slăvit în toți robii Săi.

Dă-ți osteneala să suferi cu răbdare lipsurile și slăbiciunile altora, oricare ar fi ele, pentru că și tu ai multe din acestea pe care trebuie să le sufere alții. Că Dumnezeu a rânduit astfel, ca să ne învățăm a ne purta sarcina unii altora – căci fiecare are sarcina sa – nimeni nu-i fără lipsuri, nimeni nu-și este îndestulător sieși, nimeni nu-i atât de înțelept să se poată îndruma singur, dar se cade să ne suferim, să ne mângâiem și să ne ajutăm, să ne învățăm și să ne

îndrumăm unii pe alții. Ceea ce te face atât de supărăcios nu-i zelul pentru aproapele, ci o iubire de sine, năzuroasă, arțăgoasă, posomorâtă. Pietatea cea adevărată e blajină și răbdătoare, fiindcă ea te arată cine ești...

Despre viața monahicească

Trebuie să capeți deprinderea de a te frânge pe tine însuși în multe lucruri, dacă vrei să păstrezi pacea și buna înțelegere cu alții. Nu-i puțin lucru să trăiești într-o mănăstire sau într-o altă viață de obște. Să nu dai niciodată prilej de plângere împotriva-ți și să fi credincios cu statornicie în acestea până la moarte.

Haina și tunsoarea înseamnă puțin. Schimbarea obiceiurilor și desăvârșita ucidere a patimilor face pe adevăratul călugăr. Cel ce caută altceva decât pe Dumnezeu și mănăstirea sufletului, nu va găsi acolo decât supărări și suferințe.

Ai venit aici ca să slujești, nu ca să poruncești. Află că ai fost chemat să suferi și să te trudești, iar nu ca să flecărești într-o deșartă trândăvie. Ajută-mi, Doamne, în sfintele mele hotărâri și în slujba mea; dă-mi a începe bine acum, căci ceea ce am început acum nimica este. Căci omul își pune în gând, dar Dumnezeu hotărăște, iar nu omul este acela care își alege calea sa.

Nu sta niciodată cu totul fără nicio treabă; citește, scrie, te roagă, meditează, sau lucrează ceva folositor pentru obștea fraților.

Îndeletnicirile care nu sunt săvârșite laolaltă cu ceilalți nu trebuie lăsate să fie văzute în afară, căci e mai bine să fie săvârșite în taină cele care sunt numai ale fiecăruia în parte. Păzește-te totuși să nu fi nepăsător pentru îndeletnicirile cele săvârșite laolaltă și prea grăbit pentru cele numai ale tale. Dar, după ce ai îndeplinit cu credință și în totul îndatoririle ce ți-au fost puse înainte, dacă-ți mai prisosește vreme, dăruiește-ți și ție însuși, după cum te va povățui evlavia ta.

Citește mai degrabă ceea ce atinge inima decât ceea ce depărtează mintea.

De vei ști să lași pe oameni într-ale lor, în curând te vor lăsa și ei să faci ce vrei.

Nu trage spre tine treburile altuia și nu te încurca deloc în cele ale oamenilor mari.

Dacă nu ești băgat în seamă de oameni nu te întrista, ci îngrijește-te să ai o bună viețuire, cu destulă îngrădire, așa cum se cuvine unui slujitor al lui Dumnezeu și unui evlavios monah.

Mai drept ar fi să te învinuiești pe tine însuși și să acoperi pe fratele tău. Dacă voiești să fi suferit de alții, suferă-i tu pe ei mai întâi. Nu-i mare lucru să trăiești bine cu oamenii blajini și buni, căci aceasta place din fire tuturor a, dar să trăiești în pace cu oamenii asprii, stricați, destrăbălați, sau care ți se împotrivesc, aceasta-i un mare har, o virtute plină de curaj și vrednică de laudă.

Orice, om sau neam, care ar sfârâma această lege sau ar tăgădui aceste învățături, fie chiar numai într-un singur loc, acel om, acel neam, răzvrătit împotriva lui Dumnezeu, capătă de îndată pedeapsa fărădelegii sale. De voiești ceea ce Dumnezeu voiește și ceea ce-i folositor aproapelui, te vei bucura de slobozenia lăuntrică.

O inimă curată străbate Cerul și iadul.

Dacă este vreo bucurie în lume, este cea pe care o are o inimă curată.

Să faci totdeauna binele și să nu-l socotești puțin este semnul unui suflet smerit. Să nu voiești mângâierea nici unui om, înseamnă o mare curăție și o mare încredere lăuntrică. Când nu cauți în afară nicio mărturie în folosul tău semn este că te-ai încredințat în totul lui Dumnezeu.

Nu dori niciodată să fi lăudat sau iubit înaintea altora, căci aceasta nu-i partea lui Dumnezeu, cu care nimeni egal nu poate fi. Nu dori de asemenea să-și aibă cineva inima prinsă de tine și nici tu însuși să fi prins de dragostea cuiva, ci Iisus Hristos să fie în tine și în tot omul de bine.

Îți trimite necazuri și pedepse, primește-le cu bucurie, căci totdeauna, pentru mântuirea ta a făcut sau a îngăduit toate câte ni se întâmplă. Amin.

Sfântul Marcu Ascetul

Dacă ești iubitor de învățătură fă-te iubitor și de osteneală. Căci simpla osteneală îngâmă pe om.

Necazurile care vin asupra oamenilor, sunt roadele păcatelor proprii. Iar dacă le răbdăm prin rugăciune, ne vom bucura iarăși de venirea lucrurilor bune.

Cel ce vrea să facă ceva și nu poate, e socotit de cunoscătorul de inimi, Dumnezeu, ca și când ar fi făcut. Iar aceasta trebuie să o înțelegem atât cu privire la cele bune, cât și la cele rele.

Păcat spre moarte este păcatul nepocăit. Chiar de s-ar ruga un sfânt pentru un asemenea păcat, al altuia, nu e auzit.



Cel ce face binele și caută răsplată, nu slujește lui Dumnezeu ci voi sale.

Cel ce-a păcătuit, nu va putea scăpa de răsplată decât printr-o pocăință corespunzătoare cu greșeala.

Despre iubire și dragoste

În vremea ispitelor, să nu părăsești mănăstirea ta, ci suferă cu vitejie valurile gândurilor și mai ales pe cele ale deznădejdiei și ale moleșelii. Căci așa fiind probat cu bun rost prin necazuri, vei dobândi o nădejde și mai întărită în Dumnezeu. Iar de o vei părăsi, te vei afla neprobat, lipsit de bărbăție și nestatornic.

De vrei să nu cazi din dragostea cea după Dumnezeu, să nu lași nici pe fratele tău să se culce întristat împotriva ta, nici tu să nu te culci scârbit împotriva lui, ci „mergi și te împacă cu fratele tău” și venind adu lui Hristos, cunoștință curată prin rugăciune stăruitoare, darul dragostei.

Nu da urechea ta limbii celui ce defaimă, nici limba ta urechii iubitorului de ponegrire, ascultând sau grăind cu plăcere cele rele împotriva aproapelui, ca să nu cazi din dragostea dumnezeiască și să te afli străin de viața veșnică.

Nu primi bârfa împotriva părintelui tău, nici nu-l încuraja pe cel ce-l necinstește pe el ca să nu se mânie Domnul pentru faptele tale și să te stârpească din pământul celor vii.

Închide-i gura celui ce bârfește la urechile tale, ca să nu săvârșești păcat îndoit împreună cu acela: pe tine obișnuindu-te cu patima pierzătoare iar pe acela neoprindu-l de a flecări împotriva aproapelui.

Să nu lovești vreodată pe vreunul din frați, mai ales fără pricină și fără judecată, ca nu cumva, nerăbdând jignirea, să plece și să nu mai scapi niciodată de mustrarea conștiinței, aducându-ți (aminte) pururea întristarea în vremea rugăciunii și răpindu-ți mintea de la dumnezeiască îndrăznire.

Să nu suferi bănuieli, sau măcar oameni care îți aduc sminteli împotriva altuia. Căci cei ce primesc smintelile în orice chip, față de cele ce se întâmplă cu voie sau fără de voie, nu cunosc calea păcii, care duce prin dragoste la cunoștința lui Dumnezeu pe cei ce o iubesc pe ea.

Încă nu are dragoste desăvârșită cel ce se mai ia încă după părerile oamenilor. De pildă pe unul iubindu-l și pe altul urându-l pentru pricina aceasta sau aceea; sau pe același odată iubindu-l, altă

dată urându-l, pentru aceleași pricini.

Despre rugăciunea cea curată

Că orice rugăciune ce s-ar face, sau e cerere sau rugămintă, sau mulțumită sau slavă. Iară când mintea ajunge în stări duhovnicești, atunci nu mai are rugăciune. Una este rugăciunea și alta este contemplația în vremea rugăciunii, deși au pricina una în alta. Cercetează și vei vedea că dacă mintea a intrat în contemplație nu mai e niciuna din toate acestea, nici nu cere ceva în rugăciune. Foarte rar sunt aceia care să se fi învrednicit, cu multă voință, ca să ajungă la rugăciunea curată.

Că aveau Sfinții Părinți obiceiul de a numi rugăciune toate pornirile cele bune și toate lucrările cele duhovnicești. Căci iată că vedem că atunci când preotul stă pregătit la rugăciune, cerând milă de la Dumnezeu și rugându-se și concentrându-și mintea, atunci vine Sfântul Duh peste pâinea și vinul care sunt în Sfântul Altar.

Încă și lui Zaharia, în vremea rugăciunii, i s-a arătat îngerul prorocindu-i nașterea lui Ioan. De asemenea lui Petru, când se ruga în casă în ceasul al șaselea, i s-a arătat acea vedenie care l-a îndemnat să cheme neamurile, când a văzut pânza cea pogorâtă din ceruri și animalele care erau în ea. Și lui Corneliu în vremea rugăciunii i s-a arătat îngerul și i-a spus cele ce erau scrise despre dânsul. Și iarăși lui Iisus, fiul lui Navi, când se plecase la rugăciune i-a vorbit Dumnezeu. O ce taină înfricoșată este aceasta! Astfel că toate vedeniile care se descoperă în sfinți în vremea rugăciunii se arată.

Despre călugări

Pe măsură ce omul se ferește ca să stea de vorbă cu alți oameni, pe aceeași măsură se învrednicește el să aibă îndrăzneală față de Dumnezeu cu mintea lui. Și cu cât taie omul mai mult mângâierea din lumea aceasta cu atât se face vrednic de a se bucura de Dumnezeu întru Duhul Sfânt. Și precum pier peștii din lipsă de apă, tot așa pier și din inima călugărului mișcările cel înțeleghătoare, dacă el se amestecă și petrece prea adeseori cu mirenii.

Mai bun este un mirean, oricât de ticălos ar fi și oricâte rele ar pătimi în viață, decât un călugăr care pățește rele și petrece împreună cu mirenii.

Temut este de draci și iubit este de Dumnezeu și de îngerii lui, cel ce cu mare fierbințeală și râvnă ziua și noaptea caută pe Dumnezeu în inima lui, dezrădăcinează din ea momelile care cresc de la

vărămașul. Pentru cel curat cu inima locul cel înțeleghător este în sine însuși.

Iară mâniosul, cel iute, cel iubitor de slavă, lacomul, cel nesățios și cel învăluit de ale lumii și cel ce voiește să-și facă voile sale și cel amar ca fierea și cel plin de patimi, aceștia își duc o viață într-o învălmășeală de noapte și de întuneric și umblă pe pipăite, fiind în afară de țara vieții și a lumii. Că țara aceea este sortită celor buni, celor smeriți cu cugetul și celor ce-și curățesc inimile lor. Nu poate vedea omul frumusețea care este înăuntrul său, până ce nu disprețuiește și nu urăște frumusețea toată care este în afară de el.

Și nu poate omul privi cu cunoștință spre Dumnezeu, până ce nu s-a lepădat de lume în chip desăvârșit.

Cu cât limba se depărtează de multă vorbire cu atât primește mai multă lumină, ca să deosebească gândurile, căci și mintea cea mai binecuvântată se zăpăcește prin multă vorbire.

Cel ce e sărac de lucrurile lumii, se îmbogățește de Dumnezeu și cel ce iubește bogăția, sărac va fi de Dumnezeu.

Despre păzirea și ferirea de cei leneși și trândavi și că din apropierea de aceștia se face stăpână peste om lenea și trândăvia și omul se umple de toată patima cea necurată.

Cine-și oprește gura de la clevetire își păzește și inima de patimi. În tot ceasul vede pe Domnul (că doar cugetul lui este pururea la Dumnezeu) și gonește de la dânsul pe draci și smulge rădăcinile răutăților.

Cela ce-și cercetează sufletul ceas de ceas, inima lui se bucură de descoperiri noi. Și acela ce-și controlează privirea minții înăuntrul său, acela vede raza Duhului. Cel ce a urât toată răspunderea vede pe Stăpânul său înăuntrul inimii sale.

Dacă iubești curăția, întru care poți vedea pe Stăpânul tuturor, să nu clevetești pe nimeni și nici să nu ascuți pe cineva clevetindu-l pe fratele tău.

Iată, Cerul este în tine dacă tu ești curat, și în tine vei vedea pe îngeri cu lumina lor și pe Stăpânul lor împreună cu ei și în ei.

Cel ce pe bună dreptate este laudat nu se păgubește. Iar dacă va deveni iubitor de laude, atunci își va pierde plata.

Gura care nu grăiește bucuros tâlcuiește tainele lui Dumnezeu, iar cel grabnic la vorbă se depărtează de ziditorul lui.

Cel ce urmează pe iubitorul de Dumnezeu se va îmbogăți de

tainele lui Dumnezeu. Iar cel ce urmează pe omul nedrept și trufaș acela se depărtează de Dumnezeu și va fi urât de prietenii săi.

Cel tăcut va câștiga în orice lucru rânduiala smereniei și fără nevointă va stăpâni patimile.

Prin necontenită meditare despre Dumnezeu, se dezrădăcinează și gonesc patimile.

Precum în clipele de liniște și de seninătate pe marea cea văzută înnoată delfini, așa în vreme de liniște și de seninătate pe marea inimii, netulburată de mânie și de pornire, mereu se mișcă tainele și descoperirile dumnezeiești și o bucură pe ea. Amin.

Cuvântul 42 despre puterea și lucrarea răutății păcatului. Cum se formează și cum încetează ea

Câtă vreme nu urăște omul din inimă cu adevărat pricina păcatului, el nu este slobod nici de plăcerea de a-l lucra. Aceasta este luptă foarte puternică, care se împotrivește omului până la sânge.

Rugăciune:

„Doamne, Cel ce Ești izvor a toată ajutorarea. Tu poți să întărești în clipele acestea care sunt clipe de mucenic, sufletele cele ce cu bucurie s-au logodit cu Tine, Mirele Ceresc, și au rostit făgăduințele de sfințenie, cu pricepere și cu mișcări curate, fără vicleșug. De aceea dă-le lor putere, să surpe zidurile și întăriturile și cetățile câte sunt ridicate împotriva adevărului, ca să nu greșescă ținta din pricina silniciei, în clipa în care se dă o luptă pe viață și pe moarte”.

Păziți-vă iubiții mei de nelucrare (trândăveală). Că o moarte vădită se ascunde în ea (în trândăveală). Fiindcă în afară de ea nimic nu poate robi cu plăcere pe monah.

În ziua judecății nu pentru Psalmi sau pentru rugăciune ne va osândi pe noi Dumnezeu, ci fiindcă noi, părăsindu-L pe Acesta, am lăsat pe draci să intre.

Cel ce nu-și supune voia sa lui Dumnezeu, supus va fi de vrăjmașul său. Căci orice lucru bun voim să-l facem, nu-l putem face fără de Dumnezeu, după cum grăiește Domnul în Scripturi.

Lume numește Scriptura lucrurile materiale, iar lumești sunt cei ce zăbovesc cu mintea la ele. Pe aceștia îi îndeamnă: „Nu iubiți lumea, nici cele din lume!” Pofta trupului, pofta ochilor și trufia vieții nu sunt de la Dumnezeu, ci de la lume, și cele urătoare...

Monah este cel ce și-a desfăcut mintea de lucrurile pământești și prin înfrânare, prin dragoste, prin cântare de Psalmi și prin rugăciune,

se lipește statornic de Dumnezeu.

\*

La seama dintre supărare și durere, precum și faptul că durerea e urmarea plăcerii, iar supărarea a slavei deșarte.

Sfântul Isaac Sirul

Deci, dacă i se întâmplă cuiva să fie ispitit și să-l silească cineva să calce vreuna din aceste porunci ale mele, adică să părăsească înțelepciunea sau să lepede cinul călugăresc sau să lepede credința sau să renunțe pentru lupta pentru Hristos sau să calce vreuna din poruncile Lui, și dacă el nu se înfricoșează și nu se împotrivește cu bărbăție ispitelor, atunci el cade din adevăr. Deci, să trecem cu vederea din toată puterea noastră trupul, și sufletul să-l dăm în seama lui Dumnezeu și în numele Domnului să începem lupta cu ispitele.

Să nu ceri sfat de la cineva care nu viețuiește ca tine oricât ar fi acela de înțelept. Ci mai bine arată-ți gândurile tale unui om simplu, dar încercat în lucrurile acestea, decât celui ce vorbește cu înțelepciune, din cercetare și nu din pățanie.

Și ce este experiența? A avea experiență nu înseamnă să te duci și să cercetezi vreun lucru fără să ai în tine cunoștință de el, ci să simți prin încercare cu fapta dacă este acel lucru de folos, dar pe dinăuntru este plin de păgubire. De aceea iarăși unii oameni suferă pagubă, din lucruri care sunt în aparență folositoare. Și în lucrurile acestea nici mărturia cunoștinței nu este adevărată. Deci ia-l pe acela sfetnic, care știe să pună la încercare prin răbdare, lucrurile socotite.

De aceea nu tot omul este vrednic de credință când dă sfaturi, ci numai acela care mai întâi a știut să se cârmuiască pe sine, chiar dacă a fost slobod și nu se teme de defăimare, nici de clevetire.

Când vei da de pace fără tulburare în calea ta, atunci teme-te căci stai departe de calea cea dreaptă pe care calcă picioarele ostenitoare ale sfinților. Cu cât înaintezi în calea care duce la Cetatea Împărătească, cu cât te apropii de cetatea lui Dumnezeu, să-ți fie ție semn aceasta: te vor întâmpina ispite puternice. Și cu cât te apropii de Dumnezeu și cu cât sporești, cu atât se măresc ispitele împotriva ta.

Răbdarea

Toate împrejurările și toate necazurile, care nu au parte de răbdare, vor fi îndoit pedepsite. Că prin răbdare, omul leapădă primejdia. Împuțimea sufletului este maică a muncirii. Iar răbdarea este maică a mângâierii și este o putere care se naște din inimă largă.

Și această putere omul n-o află în necazuri, decât cu Harul lui Dumnezeu, care se află printr-o rugăciune strânsă și prin vărsare de lacrimi.

Îngustime sufletească

Când vrea Dumnezeu să aducă asupra omului necazuri mai mari, îl lasă în mâna îngustimii sufletești. Și aceasta dă naștere în om la o putere mare de trândăvie, prin care sufletul e sugrumat și care-i dă gustul lumii. Și apoi se ridică asupra omului duhul ieșirii din minți, din care izvorăsc nenumărate ispite: tulburarea, mânia, hula cârteala, gândurile de răzvrătire, mutarea din loc în loc și celelalte asemenea lor. Iar dacă mă întrebi care este pricina acestora îți răspund: lenevirea ta. Și leacul este smerenia minții.

Smerenia poate să rupă gardul acestor răutăți. Smerenia trebuie căutată cu tot sufletul. Că pe măsura smereniei tale ți se dă și răbdare în primejdiile tale. Și pe măsura răbdării tale ți se ușurează sarcina necazurilor tale și dobândești mântuirea.

Despre rugăciune

În veacul viitor nu ne vom ruga lui Dumnezeu ca să cerem ceva, căci în acea Patrie a libertății, firea noastră nu se schimbă nici nu se abate din frică de împotrivire, ci desăvârșită este în toate.

Lumea aceasta este o călătorie cu nevoințe și un stadion de alergare. Și răstimpul acestei vieți este vremea de luptă. În țara unde e luptă și în vreme de război, nu este nicio lege. Adică Împăratul nu pune margini și măsuri ostașilor Săi până la sfârșitul războiului, când toți oamenii se adună în fața porților Împăratului Împăraților și fiecare este cercetat acolo, dacă a avut răbdare în luptă, dacă nu s-a lăsat biruit sau dacă dimpotrivă, a întors spatele (a fugit).

\*

Prin smerenie, chiar dacă nu ai fapte, multe păcate ți se iartă. Iar faptele fără smerenie nu-ți sunt de niciun folos; dimpotrivă, multe rele ne găsesc nouă.

\*

Deci, Doamne, mă bucur de aceasta, în neputințe, în necazuri, în temniță, în lanțuri, în nevoi, fie de la fire, fie de la fiii firii mele, fie de la vrăjmașii ei, eu rabd toate, adică rabd ispitele mele, ca să se sălășluiască în mine puterea lui Dumnezeu.

\*

Precum din iubirea pântecelui se naște tulburarea gândurilor,

tot astfel, din multă vorbire și din neorânduiala vorbelor, se naște necunoștința și ieșirea din minți. Grija de lucrurile lumești tulbură sufletul și învăluirea cu ele tulbură mintea și o scoate din liniștea ei.

Se cuvine călugărului care s-a predat pe sine ca un ogor lucrării celei din ceruri, mereu, în toată vremea, să fie fără de nicio grijă lumească pentru ca cercetându-se pe sine, să nu afle în sine absolut niciun lucru al veacului acestuia de acum. Pentru ca gol de aceste lucruri, fără de încetare, ziua și noaptea să petreacă în legea Domnului.

Ostenelile cele trupești fără de curățirea minții, sunt ca un pânțec neroditor și ca niște sâni uscați. Că prin ele nu se poate apropia sufletul de cunoașterea lui Dumnezeu. Că ele fac trupul să se istovească dar nu se îngrijesc să dezhădăcineze patimile din minte. De aceea nu vor secera nimic.

\*

Nu este curat cu fecioria (feciorelnic) cel ce-și păzește trupul neîntinat de vreo împreunare, ci cel ce se sfiește (se rușinează de sine) și atunci când este singur.

Dacă iubești înțelepciunea, gonește gândurile rușinoase, îndeletnicindu-te cu citirea și cu rugăciunea cea neîncetată și apoi te înarmează împotriva pricinilor firii. Căci nu poți vedea în sufletul tău curățire fără de acestea.

Dacă ești cu adevărat milostiv, atunci când ești jefuit de ale tale pe nedrept, nici nu te necăjești înăuntrul tău, nici nu vorbești despre paguba ta altora.

Despre adevărata smerenie

Cel cu adevărat smerit, când este nedreptățit, nu se tulbură nici nu se apără în privința aceluia lucru de care a fost nedreptățit. Și primește clevetirile ca și cum ar fi adevărate și nu se îngrijește să convingă pe oameni că a fost clevetit ci își cere iertare. Că unii și-au atras asupra-le numele de neastâmpărați, deși în realitate nu era așa, iară alții au răbdat să fie numiți curvari, deși erau departe de curvie și rodul păcatului, pe care nu-l făcuseră. Cu lacrimi l-au mărturisit în public și-și cereau iertare pentru o nelegiuire care n-o făcuseră, deși erau încununați cu toată curăția și nevinovăția în sufletele lor, cu plângere de la cei ce-i nedreptățiseră.

Tu crezi că ai smerenie; alții se învinovătesc pe sine-și, tu însă nu suferi nici când alții te învinovătesc și te declari plin de smerenie. Dacă ești smerit cu cugetul, pune-te singur la încercare și vezi dacă

poți răbda nedreptatea, fără să te tulburi.

Cu luare aminte să vorbești în fața unuia care-i trufaș în cuget și bolnav de pizmă. Căci pe măsură ce tu vorbești el răstălmăcește spusele tale după bunul lui plac și din lucrurile cele bune pe care le-ai spus, el caută prilej de a face pe alții să se poticnească.

Despre clevetire

Când cineva începe să clevetească pe fratele său de față cu tine arată-te posomorât la față. Dacă faci așa, te păzești de clevetire și în fața lui Dumnezeu și a clevetitorului.

În acea zi în care deschizi gura ta ca să acuzi pe cineva, socotește-te mort în fața lui Dumnezeu și toate faptele tale zadarnice, oricât s-ar părea că pe bună dreptate și ca să zidești, te-a îndemnat gândul să vorbești.

În ziua în care ești necăjit pentru vreun frate, care este oarecum neputincios să se stăpânească la bine și la rău, în trupul lui sau în cugetul lui, ca un mucenic să te socotești pe tine în ziua aceea și să te simți ca un pătimitor pentru Hristos și ca unul care s-a învrednicit ca să-L mărturisească.

Despre milostenie

Când dai ceva, celui care are nevoie, veselie feței tale să fie mai mare decât darul tău și cu vorba fă-l să-și uite necazul. Și dacă faci așa, bucuria este mai mare în mintea lui decât darul tău și decât nevoia trupului. Amin.

Războiul duhovnicesc

Fiule, când vrei să te apropii, să slujești Domnului, gătește sufletul tău spre ispite. Sfinții Apostoli, cei strămutați din lumea aceasta de dragostea Mântuitorului și care, deși se vedeau în lume, nu erau din lume, totuși au fost prevestiți de Mântuitorul prin cuvântul către Petru:

„Simone, Simone, iată Satana v-a cerut pe voi ca să vă cearnă ca pe grâu. Iar eu M-am rugat pentru tine ca să nu scadă credința ta”.

Pricepem din aceasta cum că războiul nevăzut, care se încinge între suflet și diavol, e îngăduit de Dumnezeu să dea în stadia vieții acesteia. El are legi după care trebuie să urmăm întocmai, ca să nu pierdem vremea, mântuirea și smerenia. Căci zice credința dintre Sfinți: „Ia ispitele și îndată nu mai e nimeni, care să se mântuiască”.

Războiul ispitelor e focul care lămurește ce suntem fiecare: lemne, pietre, aramă, paie, câlți, pământ sau cenușă.



Războiul duhovnicesc seamănă întrucâtva cu războiul lumii. Și unul și altul te desface de viața aceasta. Numai ispitele, necazurile și tot felul de încercări ale războiului nevăzut izbutesc să ne tocească pe deplin gustul de lumea aceasta și să ne aducă la un fel de moarte față de lume, care-i smerenia deplină și condiția de căpetenie a rugăciunii neîncetate.

### Lupte după lege

Cei ce nu urmăresc în viața aceasta nimic mai mult decât să fie fericiți în lume și tihniți în trup, aceștia n-au război cu diavolul: pe aceștia îi are fără război. Căci câtă vreme umblă după tihneală și fericire deșartă n-au să se trezească din vraja vrăjmașă, care-i ține bine încheștați în lumea aceasta sensibilă care-i duce prin nebăgare de seamă la pierzare sigură. De aceea a zis oarecine că cea mai primejdioasă temniță e aceea în care te simți bine: nu vei ieși din ea niciodată.

Războiul începe abia cu cei ce vor să-și refacă fericirea raiului pierdut, strădanie pentru care învață să se desprindă pe rând din toată tihneala și slava deșartă a vieții acesteia. Și începe așa:

Toate patimile sau lucrările împotriva firii se ivesc mai întâi în minte, în partea cea mai subțire a făpturii noastre nevăzute. Aci vine un chip sau un gând al lumii acesteia și stă ca o momeală. Iar mintea, dacă e neînvățată sau neprevăzută despre lucrarea străină, ca un miel neștiutor, vede lupul și se duce la el, crezând că e oaie. Iar dacă lupul mai e și viclean se îmbracă în piele de oaie și bietul miel, neavând mirosul oii cercat, tot de-a zburda se duce în colții lupului flămând.

Prima întâlnire între minte și diavol e la linia momelii, pe care o flutură el în văzul minții. Dacă mintea nu bagă momeala în seamă, vrăjmașul stăruie cu ea, o arată mai sclipitoare, ca s-o arate iubită minții. Aceasta e a doua înaintare a războiului sau asupreală. Dacă la asupreală a reușit să fure minte cu momeala și să o facă să vorbească împreună, avem înaintarea la unire.

Mintea însă se trezește, că a fost furată de gând străin și că se află în altceva decât în ceea ce-i era dat după fire; iar când își dă seama de ea însăși și de cele în care se află, avem lupta cea de gând la o clipă hotărâtoare. Se va învoi mintea ca să meargă după momeală mai departe sau se va întoarce de la dânsa? Aici e lupta, și clipele sunt scumpe și de cele mai multe ori, viața întregă a unuia sau o mulțime de înși, atârnă de lupta nevăzută a câtorva clipe.

Dacă întârziem să ne luptăm, se poate întâmpla ca fără de veste să fim învăluți la minte de partea poftelor sau a iușimii, asupra cărora încă aruncă vrăjmașul aprinderea sa. Prin urmare, ostaș al lui Hristos, lupta trebuie dată grabnic și după lege.

Iată cum descrie Sfântul Marcu Ascetul, iscarea războiului nevăzut: „momeala aruncată de Satana”.

Încă din Vechiul Testament se cunoaște războiul cel de gând, despre care David scrie aceasta: „Fiica Babilonului (înțelegeți: Satana, Satana) dornică de pustiire, ferece de cel ce-ți va plăti după fapta ce ne-ai făcut nouă; ferece de cel ce va lua și va lovi de piatră pruncii tăi”.

Gândurile celui rău, nălucirile lui, idolii (ideile fixe ale lui), momelile sale, aceștia sunt pruncii vavilonești sau „puii de drac”, după cum îi numește Sfântul Maxim. Iar piatra este Hristos sau credința în El, temelia cetății sufletului, piatra cea din capul unghiului, pe care zidarii vremii de atunci nu au băgat-o în seamă. Ori, într-un nimeni altul nu este mântuire, căci nu este sub cer niciun alt nume dat nouă oamenilor, într-un care să ne mântuim. De piatra aceasta trebuie să lovim pruncii vavilonești. Căci cine va cădea pe piatra aceasta se va sfârâma, iar pe cine va cădea ea, îl va spulbera. De aceea Sfântul Ioan Scărarul zice: „Ca numele lui Iisus Hristos, armă mai tare, în cer și pe pământ nu este”. Cerul este mintea și pământul este inima în care trebuie să se depene rugăciunea neîncetată a preasfântului nume: „Doamne Iisuse Hristoase Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul”, întorcându-se ca o armă mereu întinsă asupra vrăjmașului.

Pe trepte de-a răpa

Deci vremea de luptă are o clipă de mare cumpănă, și anume: dacă mintea nu-și aduce aminte cu credință de „Doamne Iisuse...”, i se întâmplă că încuviințează momeala vrăjmașului. Aici e granița între lupta după lege și căderea în fărădelege. Deci, mintea căzută în hotarul fărădelegii, dă încuviințarea ei voinței, căreia încă-i suflă vicleanul boarea ameteșirii. Voința ia hotărârea întotdeauna după sfatul minții și niciodată înainte.

Darul libertății voinței ni l-a dat Dumnezeu ca pe o mare cinste, și prin el avem a spori până la măsuri dumnezeiești. Iată de ce toată strădania dezrobirii puterilor sufletești, din patimile contra firii, duce de fapt la redobândirea libertății de fii ai lui Dumnezeu, de fii ai adevărului, care face liberi pe cei ce stau în adevăr și nu stau în minciună și-n tatăl minciunii. Prin darul libertății voinței, avem de suit

de la chip la asemănare. Pentru refacerea sau crearea din nou a omului a venit Dumnezeu între oameni și tot de aceea petrece cu noi, cu fiecare rând de oameni, în tot chipul silindu-se să ne dezlege libertatea voinței din lanțuri străine, iar noi nepricepuții, după puțin, iarăși ne predăm spre și mai grele lanțuri. Iubirea înclină libertatea ca pe o cumpănă.

Deci, dacă mintea va iubi momeala străină și sfatul viclean, va înclina cumpăna liberei alegeri spre momeala și sfatul străin. Așa se deschide spărtura în cetate și se năpustesc puhoaiile de vrăjmași, care așteptau ascunși afară. Și repede urmează jalnică pustiire în cetatea sufletului: împlinirea cu lucrul și repetarea faptei aceleia până ajunge deprindere sau obicei. Întrădăcinarea sufletească și trupească a omului, până la neputința de a se mai împotrivi, sau până a nu vrea să se mai împotrivescă. Așa se întâmplă că lucrarea (firii) împotriva firii i se face omului a două fire – firea fărădelegii sau legea păcatului.

Totuși omul, slăbindu-i puterile, își dă seama că robește vrăjmașului, căci de unde odată pruncii vavilonești erau micuți și-i lua în glumă, acum s-au făcut bărbați și-i simte cum îi fură puterile, iar lui, din multă păcătuire, i s-a stins puterea voinței de a se împotrivi. Când avea puterile întregi, n-asculta de povață, iar acum când nu le mai are, le-ar întoarce lui Dumnezeu, dar nu le mai are de unde. Toată vigoarea tinereții o dă cui nu trebuie, iar bătrânețea hârbuită umblă s-o dea lui Dumnezeu. Ce socoteală?

Câteodată primește Dumnezeu și cioburile, însă numai dacă au mai rămas puteri și pentru cea mai de pe urmă luptă, mai grea ca cea dintâi, care e pe viață și pe moarte. Căci vrăjmașul, care pustiește prin patimi, când află că mintea, împinsă de strigarea conștiinței, vrea să facă răscoală împotriva robiei sale, vine cu asprime mare, dovedind sufletului că n-are chip de scăpare. Iar ca pedeapsă, precum că sufletul a îndrăznit una ca ceasta, diavolul umblă să-l dea legat la un chinuitor mai greu: duhul deznădejdi.

Trebuie să spunem că fiecare din patimile de căpetenie pot duce zidirea lui Dumnezeu, până la căderea cea mai de pe urmă, fie ea omorârea de sine, fie nebunia, fie chiar îndrăcirea. De pildă: lăcomia de avere, lăcomia de putere și fumul mândriei pe câți nu i-a luat de minte și s-au omorât! Boalele de pe urma curviei, pe câți nu i-a adus ca să-și pună capăt zilelor? Care a sfârșit bine dintre bețivi, care n-au vrut nicidecum să se lase de patima lor? Dar și lenea poate face nebuni,

când se vede în primejdii.

De unde atâta pustiire? De la o clipă fără de Dumnezeu a minții, clipă în care vrăjmașul ia furișat undița iadului pe gât învăluită meșteșugit într-o momeală a unui lucru sensibil al lumii de aici.

Potrivnicul ispitește cu momeala plăcerii pe tot omul spre patima spre care-l prinde că are pornirea mai mare: pe cel aplecat spre trup cu desfrânarea, pe cel înclinat spre gânduri, cu înțelepciunea veacului acestuia, care pe mulți i-a răătăcit de Dumnezeu și pe puțini i-a întors, pe cei dornici de Cuvântul lui Dumnezeu îi ispitește cu Biblia, încât în zilele noastre se văd mulți călători la iad cu Scriptura în mână. Toți cei ce umblă după plăceri, de orice fel, nu vor scăpa de primejdii căci sub orice plăcere e încolăcit un șarpe.

Cum a murit Constantin Brâncoveanu și copiii săi

Plenipotențiarul venețian la Țarigrad, Andrea Memno, a fost de față în 15 august 1714, la scena execuției lui Constantin Brâncoveanu Vodă și a membrilor familiei sale uciși din porunca sultanului Ahmed. În scrisoarea sa către dogele Veneției, plenipotențiarul său raportează astfel:

Duminică 15 august de dimineață, s-a tăiat capul bătrânului principe al Vlahiei, tuturor fiilor lui și unui boier care-i era vistier.

Iată cum s-a făcut:

Încă de dimineață Sultanul Ahmed se puse într-un caic împărătesc și veni la seraiul zis foișorul Jalikiacs pe canalul Mării Negre, în fața căreia era o mică piață, unde au adus pe Brâncoveanu Voievod, pe cei patru băieți ai lui și pe vistierul Văcărescu, i-au pus în genunchi unul lângă altul la oarecare depărtare, un gâde le-a scos căciulile din cap și Sultanul i-a muștrat făcându-i haini. Apoi le deteră voie a face o scurtă rugăciune.

Înainte de a se ridica securea asupra capului lor fură întrebați dacă voiesc să se facă turci și atunci vor fi iertați. Glasul cel înăbușit de credință al bătrânului Brâncoveanu răsună și zise înspăimântat de această insultă:

„Fiii mei! Iată, toate avuțiile și tot ce am avut am pierdut; să nu ne pierdem însă și sufletele! Stați tare și bărbătește, dragii mei, și nu băgați seamă de moarte. Priviți la Hristos Mântuitorul nostru câte a răbdat pentru noi și cu ce moarte de ocară a murit; credeți tare întru aceasta și nu vă mișcați nici vă clătiți din credința cea pravoslavnică pentru viața și lumea aceasta”.

La aceste cuvinte Ahmed se făcu ca un leu turbat și porunci să li se taie capetele. Gâdele înfiorător, ridică securea și capul marelui vistier Enache Văcărescu se rostogoli pe pământ. Apoi se începu cu uciderea copiilor. Când gâdele ridică securea la capul feciorului celui mai tânăr al domnului, Beizadea Mateiaș, numai de 16 ani, acesta se îngrozi de spaimă; sârmanul copilaș, văzând atâta sânge de la frații lui și de la Văcărescu, se rugă de Sultan să-l ierte, făgăduindu-i că se va face turc. Însă părintele său, Domnul, al cărui cap căzu în urmă, înfruntă pe fiul său și zise: „Mai bine să mori în legea creștinească, decât să te faci păgân, lepădându-te de Iisus Hristos pentru a trăi câțiva ani mai mult pe pământ!

Copilașul ascultă și ridicând capul, cu glas îngeresc zise gâdelui: „Vreau să mor creștin. Lovește!”

În urmă ucise și pe Brâncoveanu.

O Doamne! O Doamne! Pana-mi tremură când vă scriu Excelență. Ceea ce am văzut... Mă întreb: putut-a fi de față cineva să nu fi plâns, văzând capul nevinovatului Mateiaș tânăr tinerel, rostogolindu-se pe jos, lângă capul părintelui său care se apropiase de-al copilului... părea a-l îmbrățișa...

Gâdele stropit de sângele creștinesc, face un salut Sultanului Ahmed și se retrage. Sultanul însoțit de plenipotențiarilor Germaniei, Rusiei, Angliei se ridică să plece. Văzându-mă cu ochii înlăcrimați spuse Sultanul că regretă acum ceea ce a săvârșit...

Sfântul Teofilact al Bulgariei. Pentru milostenie

„Dacă cineva nu voiește să lucreze, atunci nici să nu mănânce”. Voi însă nu vă opriți de a face bine unii altora. Să nu-i socotiți ca pe niște vrăjmași pe cei nelucrători, și leneși, ci să-i sfătuiți ca pe niște frați, pentru ca să se îndepărteze și să lase lenevirea, dar să nu-i ocărăți, nici să-i înfrunțați, pentru că-i veți milui (umili); ca eu acest chip să se folosească de la voi trupește și sufletește. Căci cel ce sfătuiește pe fratele său, nu publicăricește meteahna lui înaintea aceluia, ci îndeosebi luându-l, îl sfătuiește cu blândețe frățască și cu dragoste, cum să se îndrepteze. Să se mânănească creștinii și să-i doară inima, nu pentru că dau milostenie celor leneși și nelucrători, ci pentru că aceia calcă legea lui Dumnezeu și să plângă pentru dâșii ca pentru niște neputincioși și bolnavi cu sufletul. Să asculte cuvintele acestea aceia care nu mai dau milostenie celor nelucrători, ci îi și ocărăsc și îi zburătoresc cu pietre. Ce faci omule?... Pentru tine este sărac acela,

adică pentru ca să vindecî tu ranele sufletului, cu iubirea de oameni și cu milostenia ce o dai lui și tu-l alungi pe el cu pietre sau cu ocări de la casa ta? De cîtă nesimțire! De cîtă necunoștință este fapta de acest fel! Iar Domnul păcii să vă dăruiască însuși pacea pururea întru toate. Căci acest lucru e tot ce se caută, a avea creștinii pacea întru chipul (pe chip), încât a nu avea prilej de a se sminti despre nicio parte, de cuvânt, nici de lucru, căci așa avînd pace noi creștinii, vom îndrepta pe cei lucrători lesne și fără greutate: căci niciun lucru nu ajută atît nouă spre a isprăvi cele ce voim, și spre a îndrepta pe frate, decît chipul și cuvîntul cel pașnic și netulburat, încât a nu ne arăta că cercetăm și înfruntăm cu vrăjmășie pe frații noștri cei ce greșesc.

Domnul să fie cu toți.

CAPITOLUL 3: NEAJUNSURILE DUHOVNICEȘTI ALE ÎNCEPĂTORILOR

Înclinații spre trufie

Înclinații spre zgârcenie duhovnicească

Înclinații spre mînie

Înclinații spre lăcomie duhovnicească

Înclinații spre pizmă și lume

Vrăjmașii omului duhovnicesc: lumea, trupul, diavolul

Cei buni

Liniștirea

Postul

Privegherea

Psalmodia

Rugăciunea

Citirea

Întrebarea celor cercați

Milostenia

Ce urmărește Dumnezeu

Ceasul primejdiei

Socotelile înțelepciunii cu moartea

Cursele

Greșelile iubirii și dreapta socoteală

Judecata milostivă

Un tovarăș nevăzut și bun

Cărarea Sfântului Pavel

Despre dragoste

Deșertăciunea deșertăciunilor  
Iubirea e cărarea  
Semnul crucii  
În pustia Carantaniei  
Din păcătoși, sfinți  
Lupta mântuirii  
Vrăjmaș milostiv și prieten viclean  
Puiul necurat  
Despre îngustimi și cretinism, sectarismul  
Lupta dintre ateism și creștinism  
Înclinații spre trufie

Mai curând vor să dea lecții decât să primească. Ei osândesc în inima lor pe cei ce nu pricep credința după felul lor și această simțire, mai întâi tănuțită, o scot la iveală prin cuvinte și atunci ți se pare că auzi pe fariseul care crede că preamărește pe Dumnezeu lăudându-se cu faptele sale și disprețuind pe vameșul. Asta înseamnă să faci pe voia diavolului. Acestea toate împing sufletul la mândrie și la trufie. Acestea nu sunt de niciun folos începătorilor (dar și că ele îi schimbă în păcate). Căci nu pot să se mai sufere unul pe altul, și dacă se găsește vreun concurent ca să-l înjosească pe aproapele său, aceste lucruri îi plac. Vor vedea paiul din ochiul fratelui lor, dar bârna din ochiul lor nu o vor vedea; ei vor strecura țânțarul altora și vor înghiți cămila lor.

Nu le plac duhovnicii care nu-i laudă în faptele lor și nu judecă buna lor lucrare, fiindcă astfel de ucenici nu caută decât să fie prețuiți și lăudați în tot ceea ce fac ei.

Încearcă să convingă pe alții că ei au duhul desăvârșit și adevărata evlavie.

Ajung chiar să nu-și mai mărturisească păcatele ca să nu se înjosească și ferind greșelile pentru a le face puțin mai grele (?). Se vor feri ca de foc să preamărească pe alții, dar nu le displace să fie preamăriți ei. Ba câteodată merg până acolo ca să ceară ca să-i preamărească oamenii. Începătorii scapă foarte rar de vreuna din aceste slăbiciuni.

Înclinații spre zgârcenie duhovnicească

Se tânguiesc atunci când nu primesc mângâierile care le așteptau din partea duhovnicilor sau apropielui.

Caută a se umfla de sfaturi și învățături duhovnicești.

Închină tot timpul cititului și nu mai au timp pentru lucrarea (?)

care este prima lor datorie.

Înclinații spre mândrie

Au în permanență o proastă dispoziție.

Își fac datoria numai de mântuială.

Se supără pentru toate fleacurile și ajung câteodată de nesuferit.

Pun vina pe greșelile altuia.

Îi bârfește pe ceilalți.

Face morală cu acreală, în ton, ca și când numai el ar avea dreptul la virtute.

Înclinații spre lăcomie duhovnicească

Se istovesc în canoane.

Se dedau fără de frâu la posturi.

Se sustrag din fața acelora care i-ar îndemna pentru hrana trupească.

N-au dreptă socoteală.

Lucrează împotriva poruncilor.

Doresc mai mult un canon trupesc decât un canon al judecății.

Lipsa de ascultare de duhovnic.

Se trufesc prin diferite osteneli fără dreptă socoteală.

Pe astfel de ucenici îi încurajează diavolul să facă astfel.

Caută să smulgă duhovnicilor sfaturi după cum le place lor.

În cazul că sunt respinși au mâhnire ca de copii.

Ceea ce fac, fac numai de mântuială pentru că sunt convinși că nu fac nimic bun înaintea lui Dumnezeu când nu lucrează cum le place lor.

Se împărtășesc fără încuviințarea duhovnicului de mai multe ori.

Înclinații spre pizmă și lume

Îi sare în ochi binele duhovnicesc al aproapelui.

Suferă când aude că cineva este lăudat.

Virtutea altuia îl întristează și dacă are prilej o va prigoni și ponegri, cu scop de a-i risipi pe cât e posibil laudele.

Dorește să fie primul în toate.

Vrăjmașii omului duhovnicesc: lumea, trupul, diavolul

Aceștia trei în mod sigur îi ies omului în calea duhovnicească.

Cei buni

Se arată prin smerenia lor.

Nu țin seama de lucrurile lor personale și nu pun decât foarte



puțin preț pe ele. Cât despre alții, tot li se pare mai presus.

În toate lucrurile lor smerenia stăpânește.

Cu cât lucrează mai mult cu atât își plac mai puțin.

Dorința vie le este de-a place lui Dumnezeu.

Tot ceea ce ostenesc ei pentru Dumnezeu li se pare nimic.

Sunt foarte fericiți când nu sunt băgați în seamă și când sunt criticați de alții în lucrările lor. Când sunt lăudați de cineva ei sunt foarte uimiți.

Nu doresc altceva să învețe decât numai ce le este de folos.

Cei smeriți nu dau învățături nimănui.

Liniștirea

Petrecerea neîmpărtășită, ferită de orice grijă a vieții, ca astfel omul să poată, prin depărtarea de oameni și deămpărtășiri (?), să fugă de zgomot și de cel ce „umblă răcnind ca un leu căutând pe cine să înghită”, prin întâlnirile și grijile vieții. Trebuie să aibă numai o singură grijă, cum să placă lui Dumnezeu mai mult și să-și facă sufletul neosândit în ceasul morții și să afle, cu toată sânguința, lucrările fine ale dracilor și greșelile sale ce întrec nisipul mării. Cunoscându-le pe acestea omul plânge pururea, dar e mângâiat de Dumnezeu.

Postul

Postul cu măsură sau mâncarea odată în zi (a nu se sătura). Mâncarea să fie de un singur fel, din bucate neînsemnate și care se găsesc fără bătaie de cap și pe care nu le pofteste sufletul. Să mănânce în fiecare zi un fel cu înfrânare. Vinul e folositor la bătrânețe, la neputință și la frig și atunci puțin. Iar la tinerețe, la căldură și la sănătate mai bună este apa – dar și aceasta puțină, căci setea e mai bună decât toate poftele trupești.

Privegherea

E bine a folosi jumătate din noapte pentru somn, iar jumătate pentru psalmodie și pentru rugăciune, pentru suspine și lacrimi, ca prin postul și privegherea cu măsură, să se facă supus sufletului sănătos și gata spre tot lucrul bun, iar sufletul să capete bărbăție și luminare – ca să facă și să vadă cele cuvenite.

Psalmodia

Rugăciunea trupească prin psalmi și îngenuncheri ca să se deșire trupul și să se smerească sufletul, ca să fugă vrăjmașii noștri, dracii, și să se apropie prietenii noștri, îngerii, și așa să cunoască omul de unde primește ajutor.

## Rugăciunea

Rugăciunea duhovnicească făcută prin minte care se ferește de orice gând. Stând mintea în cele zise și căzând la Dumnezeu cu înfrângeri negrăite, cere numai ca să facă voia dumnezeiască întru toate faptele cugetărilor sale, neprimind niciun gând, sau figură, sau culoare, sau lumină, sau foc, sau peste tot (orice) altceva ci ca una ce privește numai la Dumnezeu și vorbește numai cu El fiind ajunsă fără formă, fără culoare și fără figură. Căci aceasta este rugăciunea curată, care se cade să o aibă cel lucrător.

## Citirea

Pentru a învăța din dumnezeieștile Scripturi și viețile părinților cum să biruiască patimile și să dobândească virtuțile. Pentru ca să umple mintea lui cu cuvintele Duhului Sfânt și să uite cuvintele și gândurile necuvioase care le-a auzit fiind afară de chilie. Cel ce vrea să învețe cunoștința de Dumnezeu, nu trebuie să fie numai cu auzirea. Pentru că altceva este auzirea și altceva fapta. Cunoștința duhovnicească nu se ivește numai din cugetare, ci se dă de la Dumnezeu după Har, celor smeriți la cuget. Că cel ce citește Scripturile, poate le cunoaște în parte, nu e de mirare mai ales dacă e lucrător. Dar unul ca acesta nu are cunoștința lui Dumnezeu ci trebuie să asculte cuvintele celor ce au cunoștință de Dumnezeu: Proroci, Apostoli, Sfinți Părinți (Preoți).

## Întrebarea celor cercați

Despre orice cuvânt sau faptă se cade a întreba pe cei cercați pentru ca nu cumva din necercare, sau din plăcere de sine, înțelegând și făcând ceva, unele în locul altora, să rătăcească și să cadă în părerea de sine, închipuindu-și că știe cum trebuie, neștiind încă nimic, cum zice Apostolul. Monahul trebuie să aibă răbdare în toate cele ce vin asupra lui, pe care vrea Dumnezeu să le îngăduie asupra lui spre învățare, spre cercare, spre cunoașterea slăbiciunii sale. Să nu se facă îndrăzneț, să nu-și piardă nădejdea în orice rău sau bine ce i s-ar întâmpla. E dator să se ferească de orice vis, de orice vorbă și de orice lucru fără rost, și să cugete la numele lui Dumnezeu, mai des decât răsuflă în toată vremea și în tot locul și lucrul, și să cadă la El din suflet, adunându-și mintea din toate lucrurile lumii și căutând să facă numai voia lui Dumnezeu. Atunci începe mintea să-și vadă greșeala sa ca nisipul mării, și acesta este începutul luminării sufletului și decada (?) sănătății lui. Atunci începe să înțeleagă binefacerile lui Dumnezeu și

greșelile sale. De atunci păzește poruncile întru cunoștință, de la cea dintâi până la cea din urmă, fiindcă și Domnul le-a pus ca pe o scară și nu poate cumva să treacă peste una ca să ajungă la alta, ci trebuie să înainteze de la cea dintâi la cea de-a doua și așa mai departe, face pe om Dumnezeu, prin Harul Celui ce le-a dăruit pe ele celor ce (aleargă) aleg să le împlinească.

Nicio altă făptură sau zidire însuflețită sau neînsuflețită n-a călcat voia lui Dumnezeu vreodată, ci numai firea omenească, care bucurându-se de multe binefaceri, a mâniat pe Dumnezeu neconținut.

### Milostenia

Milostiv este cel ce miluiește pe aproapele din cele ce le-a primit el de la Dumnezeu, fie bani, fie mâncări, fie tărie, fie cuvânt spre folos, fie rugăciune, fie putere de a mângâia pe cel ce are lipsă de ea, socotindu-se că e datornic. Săracul poate trăi fără să-l miluiască, după puterea sa, nu poate el însă să trăiască și să se mântuiască. Milostenia desăvârșită este aceea pe care ne-a arătat-o Hristos, care a răbdat moartea pentru noi, punându-ne tuturor o pildă și un chip ca și noi să murim pentru alții, nu numai pentru prieteni ci și pentru dușmani când vremea o cere. De la frica de Dumnezeu trece omul la buna cinstire. De la aceasta vine cunoștința prin care e sfatul și dreapta socoteală.

### Ce urmărește Dumnezeu

Până la judecata din urmă, mântuirea se poate dobândi oriunde; și pe câmpuri de bătaie; și se poate dobândi și în iad; și se poate pierde oriunde, și în mănăstire, și în ceata Sfinților Apostoli, și s-a pierdut și-n Rai. Tâlharul, răstignit pentru faptele sale, a sărit de pe cruce în Rai și Lucifer ca fulgerul a căzut din Ceruri. Orbul din naștere capătă vederea și a văzut pe Dumnezeu și a vorbit cu El, iar fariseii templului o pierdeau, zicând că-l păcătos și are drac. Cereau semn și umblau să omoare pe Lazăr cel înviat a patra zi din morți. Orbirea răutății, stând de-a pururea împotriva Adevărului, nu are leac, dar are pedeapsă. De aceea înfruntând mânia, a zis că vameșii și păcătoasele vor lua-o înaintea „dreptilor” în Împărăția Cerurilor, și că se face bucurie în Ceruri, pentru un păcătos ce se întoarce.

Această întoarcere urmărește Dumnezeu să ne-o câștige, însă nu poate dacă nu ne învoim și noi. De aceea ne poartă pe tot felul de căi, și ne cheamă cu tot felul de surle și, dacă trebuie, ne grăiește și cu tunul.

Ceea ce urmărește Dumnezeu în tot chipul este mântuirea sau

întoarcerea noastră duhovnicească spre El și Acasă, chiar dacă mai rămânem și în viața aceasta. Oamenii însă, legați în neștiință, scurți la minte și slabi în credință, urmăresc viața pământească și toată măhnirea lor e pentru trupuri (Înțelepciunea lui Iisus Sirah 41, 14).

Cât ține forma aceasta de viață, oamenii vor fi amestecați: cei din Noul Testament, fiii Harului, cu cei din Vechiul Testament, pe care numai frica legii îi mai ține în rânduială și oamenii fără niciun testament, oamenii fărădelegii și ai neorânduiei fără leac, care sunt fiii celui rău.

„Acela care iubește lucrurile bune și frumoase tinde de bunăvoie spre Harul dumnezeirii, fiind călăuzit de Providență prin rațiunile înțelepciunii. Iar acela ce nu-i îndrăgostit de acestea e tras de la păcat împotriva voii lui, și lucrul acesta îl face judecata cea dreaptă, prin diferite moduri de pedepse. Cel dintâi, adică iubitorul de Dumnezeu, e îndumnezit prin Providență, cel de-al doilea, adică iubitorul de materie, e oprit de Judecată să ajungă la osândă”. (Sf. Maxim Mărturisitorul, Răspunsuri către Talasie, întrebarea 54, Filocalia, Sibiu, 1948, ed. I, vol. 3, p. 252).

Drept aceea [HT01][HT02][HT03], până ce nu vom ajunge la aceeași părere cu Dumnezeu despre viața noastră pământească, precum și despre cealaltă, de pe celălalt tărâm, nu vom avea liniște în suflet, nici unii cu alții, nici sănătate în trup și nici în orânduirea omenească.

Trebuie să ne plecăm înțelepciunii atotștiutoare a lui Dumnezeu, care, în tot ce face, urmărește înțelepciunea noastră, ori pricepem ori nu pricepem aceasta. Când ne plecăm capul și vrem și noi ce-a vrut Dumnezeu, în clipa aceea căpătăm liniștea sufletului, orice ar fi dat peste zilele noastre. Căci El e Stăpânul vieții și al morții, de El ascultă zidirea și de El se teme iadul, și din porunca Lui ascultă dracii de Satana al lor. „Toți locuitorii pământului sunt nimica înaintea Lui; El face ce vrea cu oastea cerului și cu locuitorii pământului, și nimeni nu poate să stea împotriva mâniei Lui, nici să-i zică: Ce faci?” (Daniil 4, 32).

Când a vrut să mântuiască pe Adam și cu toți dreptii, din iad i-a scos și poate să scoată din ghearele morții pe oricine vrea. De aceea au și zis Părinții, mângâind pe oameni: „Că păcătos ca un drac de-ai fi, nu deznădăjdui de puterea lui Dumnezeu”, fiindcă oricine, care în primejdie de moarte fiind, de va chema numele Domnului își va mântui

sufletul său, căci, în ce-l va afla moartea în aceea va fi în veci. Iată de ce, neștiindu-ne sfârșitul, suntem datori a ne afla mereu în pocăință, ca într-însa să fim socotiți în veci. Amin.

### Ceasul primejdiei

Mulțime de oameni însă nici grijă nu au de cuvintele chemării acesteia, oricât le-ar vedea cu ochii și-ar trece prin ele. Dacă nici după asprimea unor atare chemări, care ustură pielea vieții, oamenii totuși nu se întorc la Dumnezeu, viața începe să fie în primejdie: încep necazurile morții, surlele chemării a patra.

Viața o avem de la Dumnezeu: Prin El trăim și ne mișcăm și suntem (Fapte 17, 28). Adică Dumnezeu este izvorul, susținătorul și rostul sau destinul vieții noastre. Dacă mergem așa, potrivit acestora, avem viața asigurată de Dumnezeu, iar dacă nu urmăm așa, ci încălcăm viața noastră în toate fărădelegile și spurcăciunile, care îndrăcesc și sufletul și trupul și o ducem așa vreme îndelungată, atunci Dumnezeu – după greșeala noastră – se desface de viața noastră. Totuși nu se desface îndată după greșală, ci rabdă o vreme rătăcirea omului, a fiului Său mai mic, în tot chipul chemându-l, până în sfârșit deznădăjduiește de mântuirea multora (?!).

Iar moartea o avem de la ucigașul. Deci, când oamenii se bagă cu totul în voile dracilor, viața le e în primejdie și primejduiesc și pe alții. Iar de se leagă ca robii cu inima de lumea aceasta și de voile trupului, cele împotriva firii, mintea li se strâmbă, încât nu mai deosebesc adevărul de rătăcire; atunci Dumnezeu se îndepărtează din mintea, din inima și din voința lor și ajung că nu vor să mai știe de Dumnezeu și așa vine osânda la moarte, și așa vine prăpădul în fiecare rând de oameni. Întâi e moartea sufletească a ateismului, a necredinței, pe urmă se arată și moartea din afară a trupului, după vrednicie și spre înțelepciunea multora.

La început oamenii trăiau mai mult. „Toate zilele lui Matusalem au fost 969 de ani, apoi a murit”. (Facere 5, 27). Cu trecerea de vreme, înmulțindu-se oamenii pe pământ, s-a înmulțit și stricăciunea, desfrânarea, în oamenii aceștia, pentru că sunt numai trup. Și a zis Dumnezeu: „Nu va rămânea Duhul Meu în oamenii aceștia, pentru că sunt numai trup, deci zilele lor să fie numai 120 de ani” (Facere 6, 3). Iar după trecere de vreme și înmulțirea fărădelegilor între oameni, David zice: „Toate zilele vieții noastre sunt 70 de ani, iar pentru cei mai în putere 80 de ani; iar ce este mai mult decât aceștia, nu-i decât

osteneală și durere” (Psalm 89, 10).

Așa era în vremurile de demult. Astăzi, mulțimea bolilor și desimea războaielor mult a mai scurtat viața oamenilor.

Noi nu mai suntem sub împărăția legii vechi, ci în Împărăția Harului câștigat nouă de Mântuitorul Hristos ca să ne mântuim. Dar dacă nepriceputul de om se ține împotriva lui Hristos, de dragul fărădelegilor, cade din Har sub lege, și așa atârănă asupra lui pedeapsa cu moartea năprasnică, ce se împlinește prin războaie și nenorociri, întocmai cum scrie la lege:

Cel ce bate pe tatăl său sau pe mama sa să fie omorât (Ieșire 21, 15).

Cel ce va grăi de rău pe tatăl său sau pe mama sa, acela să fie omorât (Ieșire 21, 17).

Cine nu ascultă de preoți, unul ca acela să moară (Deuteronom 17, 12).

Păziți deci ziua de odihnă, căci ea e sfântă pentru voi. Cel ce o va întina, acela să fie omorât. Tot cel ce va face într-însa vreo lucrare, sufletul acela să fie stârpit din poporul Meu (Ieșire 31, 14).

Pe vrăjitori să nu-i lăsați să trăiască (Ieșire 22, 18).

Tot cel ce se împreună cu dobitoacele să fie omorât (Ieșire 22, 19).

La nicio văduvă și la niciun orfan să nu faceți rău! Iar de le veți face rău și ei vor striga către Mine, voi auzi plângerea lor, și se va aprinde mânia mea și vă voi uide cu sabia, și vor fi femeile voastre văduve și copiii voștri orfani (Ieșire 22, 22 – 24).

Dacă însă va uide cineva cu vicleșug și cu bună știință pe aproapele său, să fie omorât.

Tot cel ce va munci în ziua odihnei să fie omorât (Ieșire 31, 15).

Cel ce scoate sabia, de sabie va muri și va pieri (Matei 26, 52).

Cei ce se împărtășesc cu nevrednicie, furând Sfânta Împărtășanie, încă se fac vinovați de moarte. Despre ei încă zice Sfântul Pavel: „Mulți dintre voi sunt slabi și bolnavi și o bună parte mor” (I Corinteni 11, 30).

Toți însă care cu bună știință fac unele ca acestea fără să se pocăiască, vor muri în fărădelegile lor, în morți năprasnice. Pentru că: „Focul și grindina, foamea și moartea, dinții fiarelor și șerpilor și sabia izbânditoare, toate acestea spre pedeapsă sunt făcute, ca să piardă pe cei necredincioși”.

Primul care a furat Sfânta Împărtășanie a fost Iuda, fiul pierzării, care s-a spânzurat și a căzut din spânzurătoare de și-a spart capul, ia crăpat pânțele în două și i s-au vărsat toate măruntaiele, luând astfel plata fărădelegii sale (Fapte 1, 18).

Iată ce lucruri trebuie să scoatem din noi și dintre noi, că acestea aduc ceasul primejdiei de moarte și sabia atârnă nevăzut asupra vieții. Iar dacă în loc de îndreptare, pentru care ne dă Dumnezeu oarece vreme de necaz, noi însă totuși ne îndărătnicim cu mintea împotriva voinței lui Dumnezeu, se întâmplă că, plinind măsura fărădelegilor, cade sabia și se împlântă în capul care nu mai are minte.

Socotelile înțelepciunii cu moartea

Când nu mai răspund oamenii la chemarea dragostei lui Dumnezeu, dau de asprimea dreptății Sale, când, spre pedepsirea răutății, îngăduie războaiele. Atunci viața oricui se află în primejdie de moarte, și a celor de acasă și a celor de pe fronturi.

Să cercetăm, între marginile îngăduite, pricina aceasta a războaielor, care pe mulți îi spală de fărădelegi în șiroaie de lacrimi. Luăm ca gând de ajutor de darea răspunsului voința lui Dumnezeu, care urmărește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vie. Drept aceea, Dumnezeu, cel milostiv întru dreptăți, pe cei nebăgători de seamă sau potrivnici – dar totuși oameni cumsecade – abia cu ajutorul primejdiei îi înduplecă, să vrea și ei ce vrea Dumnezeu, adică mântuirea, singurul lucru cu adevărat de trebuință. Al doilea gând de ajutor este primirea de mai înainte ca bun a ceea ce orânduiește și face Dumnezeu, să ne bucurăm de hotărârea Lui, chiar dacă nu pricepem aceasta. Iar gândul al treilea e că în suferințe fără de voie s-au mântuit cuvioșii; tot așa și cu suferințele războaielor, mult mai mult se mântuiesc pe fronturi, decât s-ar mântui acasă.

Obșnuit, lumea crede că mor în războaie cei răi și scapă cei buni. Este și nu este așa, pentru că numai singur Dumnezeu știe și ține socoteala fiecăruia. Unul din sfinți a zis: „Caprele eu sunt; iar oile Dumnezeu le cunoaște și le știe”. Pe urmă numai Dumnezeu știe – și precum știe și face – dacă pentru cineva e mai de folos viața sau mai mult îi folosește mutarea din viață. Apoi Dumnezeu, în atotputernicia Sa, folosește și pe cei răi, pe necredincioși, pe cei fără niciun Dumnezeu, ba chiar și pe draci, ca printr-înșii să aducă mântuirea, celor ce cu tot dinadinsul vrea ca să se mântuiască și care sunt de

mântuit.

Așa bunăoară, cineva încărcat de păcate, cum l-au povățuit cei trei „prieteni” ai săi, ajunge la strâmtoare și nevoie mare. Necazurile îi mai topesc trupul, îi mai subțiază mintea și așa găsește pe Dumnezeu ca pe singura scăpare a sa din primejdii. Acum I se roagă pentru prima dată, și poate ca niciodată. Deci, cu prilejul târcoalelor morții în jurul vieții sale, Dumnezeu în atotștiința Sa, văzându-l că s-a îndreptat pe calea bună pentru toate zilele vieții lui, pe care le-ar mai avea de trăit – dacă ar fi cuminte – în chip nevăzut și minunat îl scapă de moarte sigură. Dacă însă îl știe, că mai târziu ar avea o pocăință și mai bună, îl va îngădui prin mai multe și mai grele primejdii, scăpându-l de fiecare – căci necazurile spală petele păcatelor de pe haina noastră nevăzută – și mai târziu îl scoate din topitoarea suferințelor, fie spre viața cea fără de trup, fie întorcându-l spre viața pământească, ca pe un înțelepțit.

Pe cei ce însă n-au statornicie în bine și iarăși s-ar întoarce la rele, uitând făgăduința ce-au făcut-o la strâmtoare, pe unii îi scoate din viața cea deșartă, atunci când după știința lui Dumnezeu, au ajuns la cea mai bună pocăință din viața lor, ca în aceea să se ocrotească în veci fără de sfârșit. Aceștia așa-s mai de câștig pentru mântuire, primindu-i Dumnezeu cu o cât de câtă pocăință.

Pentru cei ce trecuți prin suferințe au câștigat întărire și statornicie spre bine și printr-înșii știe Dumnezeu că ar dobândi mântuirea și a altora, pe aceștia îi scapă și-i întoarce iar acasă. De cumva iarăși se dedau stricăciunii și îngrămădirii de păcate, iarăși îi cheamă la școală. Și așa face de câte ori trebuie și cu toți câți trebuie.

Cu cei răi și, după știința lui Dumnezeu fără întoarcere, printre alte neștiute taine, are și aceste două socoteli: sau îi pierde în grabă, în chip năprasnic, ca să nu-și mai înmulțească relele, și așa mai ușor să se osândească; sau că prin răutatea lor vrea să răsplătească, să ispășească, să întoarcă, sau să mântuiască pe oarecare din cei de acasă, mai zăbavnici la pocăință sau îndărătnici la sfatul și la rugămintea celor buni.

Iar pe al treilea fel de oameni, pe cei buni, prin darul lui Dumnezeu, îi scoate din viața cea deșartă, fie știindu-i că ar avea să cadă mai târziu, tinzându-și la fărădelegi mâinile lor – și așa-și îngreuiază sau își pierde mântuirea lor – fie că, plăcuți fiind lui Dumnezeu, i-a pus la încercare și i-a aflat lui – și vrednici, precum scrie: (lipsește citatul – e din carte)



### Înțelepciune 3:

1. Sufilele dreptilor sunt în mâna lui Dumnezeu și nu se va atinge de dânsule munca.

2. Păruțu – s-a în ochii celor nepricepuți că dreptii sunt morți cu desăvârșire și ieșirea lor din lume e o mare pedeapsă.

3. Și mergerea lor de la noi sfârșimare, iar ei sunt în pace.

4. Chiar dacă în fața oamenilor au îndurat munci, nădejdea lor e plină de nemurire.

5. Și puțin fiind pedepsiți, mare răsplată vor primi, că Dumnezeu i-a încercat pe dânsii și i-a aflat lui – și vrednici.

6. Ca aurul în topitoare, așa i-a lămurit, și ca pe o jertfă de ardere întreagă, așa i-a primit.

7. Străluci-vor în ziua răsplătirii...

Iar dacă sunt câte unii răi fără de leac și nu pătesc nimic din necazurile oamenilor, trebuie că i-a lepădat Dumnezeu și-i lasă să se desăvârșească în rele, ca să ia osânda veșnică – precum s-a spus la cele pentru Saul.

O taină a lui Dumnezeu e și aceasta: Nu pedepsește toată răutatea tuturor, aici și numaidecât; precum nici nu slăvește bunătatea tuturor, aici și numaidecât. Că dacă ar face așa, atunci și oamenii ar face binele de frică; mântuirea ar fi de silă, iar nu o faptă a libertății și a dragostei. Apoi, dacă repede ar pedepsi tot răul, Dumnezeu ar fi un fricos, un neputincios la o măsură omenească, sau cel mult îngerească, și ne-ar da să înțelegem că se teme de rău și-și apără stăpânirea – cum fac oamenii. Ci tocmai prin faptul că îngăduie răilor să-și facă de cap, și-i lasă pe oameni neînfricați de pedeapsa năprasnică, ne dovedește atotputernicia Sa, veșnic liniștită asupra răului – atotputernicie, sub ocrotirea căreia, prin virtutea credinței, stăm liniștiți și noi, primind palmele și scuipările răului, ca pe niște mărturii ale neputinței aceluia, în fața atotputerniciei lui Dumnezeu, care ne întărește cu liniștea Sa.

Cu aceea că nu pedepsește răutatea numaidecât, îi întinde ispite puternice, să se desăvârșească și ea spre pedeapsă sigură în ziua judecății. Iar dacă totuși, uneori pedepsește năprasnic vreo fărădelege, o face ca să mai pună frâu răutății între oameni, și mai ales să nu scadă în credință începătorii, și să nu se piardă dintre oameni conștiința răsplătirii după fapte.

Deci, ori că răsplătește, ori că nu răsplătește, fie binele, fie răul, un singur lucru e sigur: că vine o răsplată sigură și veșnică, și că

biruiește binele asupra răutății. Apoi, prin răbdarea multor neștiuți de oameni, atotputernicia și dreptatea lui Dumnezeu sfarmă mereu porțile iadului, cu puterea Bisericii văzute și nevăzute.

Oricât ni s-ar părea de neobișnuit, dar adevărul acesta rămâne: „Că ne-a trimis Dumnezeu în lumea aceasta, ca să ne învățăm a ne lepăda de ea și s-o căutăm pe cea adevărată”.

Pentru iubitorii de Dumnezeu nu este durere, nu este primejdie – afară de păcat – și nu este moarte; ei trebuie fericiți și urmați cu aceeași lepădare de sine și de viață, oricând vremea ne-ar cere-o.

Deci nu sunt de plâns decât necredincioșii care s-au stins în necredință, ca niște înstrăinați și potrivnici lui Dumnezeu. Dar e bine să se știe că viața în primejdii pe mulți i-a scos din numărul morților și i-a primit Dumnezeu din brațele morții în Împărăția vieții. Amin.

### Cursele

Unii își taie mintea în Scripturi. Cu trecerea de vreme Satana s-a mai iscusit în rele. Pe cine poate să-l întoarcă împotriva lui Dumnezeu, o face, rânjind bucuros; pe cine iubește pe Dumnezeu, dar călătorește fără sfat și întrebare, îl învață și el să-l iubesc și pe Dumnezeu, și-l laudă că bine face, fără să priceapă unul ca acesta, că a căzut la laudă străină și că în credința lui s-a încâlcit un fir subțire de putere vrăjmașă.

Videanul bagă de seamă ce face Dumnezeu și face și el la fel. Trimite Dumnezeu slujitori, trimite și el; trimite Dumnezeu vedenii, se arată și el; propovăduiește Dumnezeu iubirea de oameni fără deosebire și margini, propovăduiește și el. Cu un cuvânt: contraface tot ceea ce face Dumnezeu și dă pe râpă de oameni cu mulțimea înșelăciunilor. S-a făcut de-o îndrăzneală nemaipomenită, încât și lumina dumnezeiască o contraface, nu în înțelesul că s-ar putea apropia să strâmbe adevărata lumină, căci l-ar face scrum și nu poate sta într-însa, ci nălucește și el o lumină, cu care nălucește pe cine poate și pe cine vede că umblă cu îndrăzneală după daruri dumnezeiești, înainte de dobândirea smereniei statornice.

De aceea e bine să lămurim, după putere, și acest ucigaș vicleșug al nălucilor, fiindcă de la o vreme încoace mulți se ivesc și multă tulburare fac printre oameni. Iată cum vine cursa aceasta:

Videanul are două feluri de momele, după iubirea omului, care înclină, fie spre pierzare, fie spre mântuire. Este și-o „ispită a mântuirii” în care au căzut mulți înșelați, zicând că-s mântuiți, când de fapt ei n-au săvârșit de fapt nici alergarea și nici după lege n-au luptat.

Este și ispita sfințeniei, este și ispita misiunii sau a trimerii de la Dumnezeu precum este și ispita muceniciei. În toate aceste ispite cad cei ce ocolesc osteneala, mințile înguste, care spun că nu mai au nimic de făcut, decât să creadă și să se socotească a fi și ajuns sfințenia, misiunea, mucenicia și celelalte năluci ale minții înșelate. Au și ei o osteneală, aceea de-a ajunge la darurile mai presus de fire înainte de vreme și ispitind pe Dumnezeu.

Deci, nu-i de mirare că-i dă în robia înșelătorului de minte, ca să-i chinuiască.

Câte unii mai aprinși la minte, fie de la fire, fie de la boli, neavând cercarea dreptei socoteli, scâncesc în inima lor după daruri mai presus de fire îmbulziți nu de vreo virtute, ci de iubirea de sine. Având aceștia iubirea fără de minte, pe care vor s-o cinstească cu daruri mai presus de fire, Dumnezeu îngăduie duhului rău să-l amăgească desăvârșit, ca pe unii ce îndrăznesc să se apropie de Dumnezeu, necurați la inimă. De aceea, pentru îndrăzneală, îi dă pe seama vicleanului să-i prăpădească. Astfel, când atarnă de Dumnezeu o atare pedeapsă peste un oarecare, îl cercetează Satana luând chipul mincinos al lui Hristos, și grăindu-i cu mare blândețe, îi trânteste o laudă cu care-l câștigă fulgerător și poate pentru totdeauna, ca pe unul ce, pe calea cea strâmtă și cu chinuri ce duce la Împărăție, umblă după „plăceri duhovnicești”. Iată-l cu momeala pe gât. De-acum, după oarecare școală a rătăcirii, când încrederea îi va fi câștigată desăvârșit și-i va fi întărită, prin potriviri de semne prevestite, ajunge încrezut în sine și în hristosul lui, încât și moarte de om e în stare să facă, întemeindu-se pe Scriptură.

Iată cum puiul de drac al iubirii de sine, făcându-se bărbat și ajutat prin vedenii mincinoase de tatăl său, tatăl minciunii, strâmbă mintea bietului om, încât i se va părea păcatul virtute dumnezeiască. Ba încă omorând pe cei ce nu cred în el, i se va părea că face slujbă lui Dumnezeu (Dumnezeu care l-a înșelat pe el).

Când stai de vorbă cu câte unul din aceștia, te uimește convingerea și siguranța lui, uneori și legătura cu judecată a cuvintelor lui, și nu poți prinde repede că stai de vorbă cu un înșelat și un sărit la minte. Asta, până nu-i afli prima spărtură a minții, de la care apoi, toate meșteșugurile vicleanului trebuie să-ți dea arama pe față. Trebuie să-i prinzi momeala pe care a înghițit-o și care, cel mai adesea, e căderea la laudă cu care tatăl minciunii și-a amăgit pruncul iubirii de sine, pe care

l-a clocit cu atâta osârdie cel amăgit la minte. Biserica înșiră printre păcatele minții și prejudecățile.

O mărturie din Scriptură a celor zise ne va dumeri mai bine. Era pe vremea prorocilor mincinoși din zilele lui Ilie și a regelui Ahav. Prorocul Ilie vestise regelui mustrarea lui Dumnezeu, necazurile și moartea ce-l va ajunge în zilele urmașilor săi (3 Regi 22).

Duhul care a ieșit și-a stat înaintea feței Domnului și s-a făcut duh mincinos în gura prorocilor, căruia i-a zis Domnul: „Du-te și fă cum ai zis”, e același care a cerut de la Dumnezeu să cerce pe Iov (Iov 1).

Cu îngăduirea lui Dumnezeu, Satana îi cerne pe oameni, și-i culege pe toți cei ce umblă în lumea aceasta după plăceri, chiar duhovnicești, numai să-i prindă, că încă nu s-au lepădat desăvârșit de iubirea de sine și de orice spurcăciune a vieții, după atâta și atâta propovedanie a Bisericii. Căci patima aceasta face pe om să cadă, lovit de săgețile laudei, și să se trezească cu mintea înșelată și sărită din socoteala smereniei.

Că iată, pe cei ce n-aveau curăția vieții – lingăii de la curtea regelui Ahav – i-a dat înșelăciunii desăvârșite a regelui minciunii, și sfatul lor era minciună și ispită regelui iubitor de slavă deșartă, ispită în care trebuia să cadă și regele, ascultătorul lor, pentru păcatele sale.

Ca și înșelații aceia care l-au pălmuit pe adevăratul proroc al lui Dumnezeu, așa și prorocii mincinoși din zilele noastre sunt de o îndrăzneală nemaipomenită, și pălmuesc smerenia, dându-se pe ei de ceva mare: „Ilie”, „Ioan”, „Hristos”, „Fiul Omului”, „Dreptul Judecător”, și așa mai departe. Pretind ascultare de la oameni pentru că Dumnezeu i-a trimis să spună la lume... lucruri de care îți țiue urechile auzindu-i, și-ți îngheață inima.

Pe semnele următoare se pot cunoaște că nu mai sunt întregi la minte:

1. Se dau pe sine ceva mare, cum s-au dat altfel toți ereticii vremurilor, pe care i-a afurisit Biserica prin sfintele soboare.

2. Cad la laudă, având o smerenie mincinoasă.

3. Se țin pe sine mai presus de Scriptură (unul chiar mi-a rupt-o), mai presus de Biserică și sfinți.

4. Mor după a fi ascultați și crezuți de oameni.

5. Fierb de mânie când nu sunt luați în serios.

6. Adesea au „grăire în duh”, cu „duhul” care-i poartă și-i învață.

7. Nu vor nici în ruptul capului să-și controleze prin preoți cele

auzite de la „duhul” lor.

8. Câte unii, cu toate acestea, arată o evlavie neobișnuită: mărturisind pe Hristos, pe Maica Domnului, făcându-și și Sfânta Cruce, bătând metanii, sărutând icoane, ba și Sfânta Împărtășanie luând-o și jurându-se că sunt oamenii lui Dumnezeu, iar ei sunt înșelați.

9. Fac pe prorocii și împrăstie spaimă între oameni. Multe prorocii li se împlinesc, dar multe nu. Asta atârnă de puterea de străvedere a „duhului” care le spune ce le spune, ca unul ce n-are învelitoarea trupului, și de aceea prinde cu oarecare vreme înainte, cele ce le apropie Dumnezeu de oameni. Dar asta nu e prorocie.

10. În numele „dumnezeului” lor, sunt în stare să omoare un om, întemeindu-se pe Scriptură, că și Avraam a fost în stare de-o atare ascultare, iar Fines a și făcut aceasta și i s-a socotit aceasta râvnă pentru Dumnezeul său (Numerii 25, 7 – 13). Cu amăgirea ascultării până la ucidere de om, a cercat vrăjmașul pe mulți, în toate vremurile, chiar și pe pustnici (de cum pe oamenii lumii). Teroriști ai sufletelor simple.

11. Sar de la un lucru la altul și leagă lucruri fără nicio legătură. Tălmăcesc greșit, strâmbă adevărul și propovăduiesc din Scripturi, mai mult pe ei înșiși decât pe Dumnezeu, mergând grăbit spre cea din urmă sfârșimare și sărire a minții.

12. În preajma lor simți tulburare și primejdie, căci mulți dintre ei au fost pe la casa de nebuni, sau vor trebui să se ducă. Nu-i blândește pe chipul lor. Nu-i ocărâm ci ne păzim, și învățăm și pe alții să se păzească și ne înfricoșăm cât de groaznic și-au tăiat mintea în Scripturi (2 Petru 1, 20).

Totuși, pe cât se poate, să încercăm a-i înțelege, lămurind adevărul lucrurilor și meșteșugurile vicleanului.

E știut că făcând omul gândurile și voile celui rău, intră acela în el. Sau, altfel zicând: iubind cele rele, prin firul acestei iubiri, intră vrăjmașul în cetate; adică prin cele de-a stânga. Când vede că nu poate amăgi pe un om cu cele de-a stânga, sare în cealaltă margine, de-a dreapta de tot, căutând acolo să-l amăgească, ca să-i dea omul crezare. Îi trânteste o laudă pentru mulțimea credinței în Dumnezeu și-a iubirii virtuții și-l îndeamnă ca fără măsură și fără întrebare să se silească în acestea. Pe unul îl trezește la rugăciune, silindu-se să-i strecoare în minte și în inimă părerea mare despre sine, precum că pe el îl trezesc îngerii la pravilă. Sau dacă cel ochit spre înșelare nu-i chiar așa de

virtuos, îi mai îngăduie să pipe, să bea, zicându-i gândurile că-i trebuie putere, și nu-i păcat. Pe unul l-a săgetat, arătându-i-se în chipul lui Hristos și spunându-i „Pentru dumneata mai răsare soarele!”. Douăzeci și cinci de ani pe urmă l-a mai dăscălit, ca să ajungă să se creadă pe sine că el e Fiul Omului din Scriptură și Dreptul Judecător, care va despărți oile de capre și va întemeia Împărăția lui Dumnezeu pe pământ, și că în zilele lui va fi sfârșitul și judecata, care se va face prin el. De aceea au zis Părinții că întotdeauna extremele sunt ale diavolului.

Deci, ca să înțelegem mai bine lucrul acesta subțire și rostul pentru toți al celor scrise, ne folosim de icoana celor trei iubiri, a celor trei ucenici ai Domnului: Petru, Iuda și Ioan. Amin.

Greșelile iubirii și dreapta socoteală

Acești ucenici ai Domnului, din pricina iubirii lor aprinse, fiecare au făcut câte-o greșală în ucenicia lor. Doi s-au îndreptat, unul s-a surpat. Astfel, într-o călătorie, când oamenii dintr-o cetate oarecare, necunoscându-i, n-au vrut să-i primească, Iacov și Ioan au zis: să ne rugăm ca Ilie, să se pogoare foc din cer peste ei să-i ardă (Luca 9, 54). Cinstea și prețul pe care-l avea Domnul în inima lor, precum și râvna și iușimea lor, încă nu le aveau în cumpănă și cu dreaptă socoteală și așa au ars o greșală. Mântuitorul i-a adus la blândețe și la dreapta socoteală, învățându-i: „Nu știți ce duh grăiește prin voi acestea” (Luca 9, 55).

Petru, după frumoasa mărturisire de credință: „Tu ești Hristos Fiul lui Dumnezeu celui viu!” (Matei 16, 16), și după lauda Mântuitorului – care în așa fel i-a spus-o ca oarecum să-l ferească de primejdia laudei și a părerii de sine – când Iisus a început să le spună apostolilor despre patimile și răstignirea Sa, Petru, în iubirea lui n-a putut răbda o socoteală ca aceea. Atunci, ca unul ce n-avea și cunoștința tainelor lui Dumnezeu, care să țină cumpăna dreaptă cu puterea iubirii aprinse și înțeleasă omenește, capătă de la Domnul palmele acestea: „Înapoia mea Satano! Sminteală-mi ești!” (Matei 16, 32). Sigur că nu Petru era Satană, ci un gând al Satanei intrase și se exprimase prin gura lui Petru – căci era o spărtură, o descumpănire între puterile lui suflotești: cunoștință, dragoste și iușime. Și se vede că încă nu s-a tămăduit cu îndreptarea aceea. Mai bătrân fiind și mai greu de leac, iubirea lui încă nu se strămutase, ca a lui Ioan: toată pentru Mântuitorul, ci mai ținea ceva și pentru sine.

Iuda, voia ca și Mântuitorul să iubească ceea ce iubește el, adică să întemeieze o împărăție pământească a Cerurilor și Iisus să se facă Împărat, iar pe el, mare sfetnic și vistier al arginților, că tare era umilit să fie trimis desculț, fără traistă și fără băț, și să propovăduiască o Împărăție, pe care n-o vedea cu ochii săi de lut, și pentru care n-avea decât o zdreanță de pungă goală.

Așa fiind făcut, parcă era de un gând cu tot neamul său. De aceea, deși Mântuitorul l-a iubit și l-a înzestrat cu daruri întocmai ca și pe ceilalți, totuși el a rămas evreul fără leac, iubind un „Dumnezeu al veacului de acum”, iar pe Iisus, care nu corespundea iubirii sale pământești, L-a vândut cu treizeci de arginți, câștig ce-a mai putut să scoată, pentru slujba de trei ani...

### Judecata milostivă

De obicei oamenii nu se întorc la Dumnezeu, decât atunci când dau de primejdii, adică atunci când îi ajunge dreptatea dumnezeiască din urmă, și trebuie să dea seama de ce-au făcut. Nu e rău să te întorci la Dumnezeu nici chiar atunci, în ceasul al unsprezecelea, însă ar fi cu mult mai bine să vii de bunăvoie, la rosturile tale veșnice, și nu tras de mânecă sau pălit cu prăjina din urmă. Dacă am fi noi mai simțiți, am vedea că Dumnezeu, preamilostivul, ne îmbie cu iubirea încă din dimineața vieții, taina sfântă a pocăinței, ca să nu ajungem, către seara vieții, așa de îmblățiți în rele. Taina pocăinței este judecata milostivă ce o face Dumnezeu cu noi păcătoșii, când mergem noi, de bunăvoie, și ne mărturisim greșelile.

Mare este taina pocăinței, nu numai că te face din rău, bun, din vrăjmaș al lui Dumnezeu, prieten al Lui, ci și pentru că un lucru așa de mare e acoperit cu chip smerit. Mila cea fără de margini a Tatălui, ca să scape pe fiii Săi de judecata cea aspră a judecății după fapte, le trimite, coborând din Ceruri, pe Fiul Său cel Unul Născut, să le facă o judecată milostivă și fără nicio înfricoșare, și iarăși să-i împace cu Sine.

Poate tocmai pentru că e așa de smerită judecata aceasta milostivă, nu pot să vină la mântuitoarea ei binefacere, aproape niciunul dintre cei cu mintea plină de „știință”, și afumată de mândrie. Cum să poată veni ei, care știu totul, ei care stăpânesc peste oameni, să vină în genunchi înaintea unui simplu peot și să-și înșire toate fărădelegile și scârbele lor?! Nu, asta mândria n-o poate face să vie de bunăvoie la smerenie. De aceea ei dau de asprimea dreptății, care-i fierbe în zeama lor, până li se-nmoaie oasele trufiei.

Taina pocăinței sau mărturisirea e al doilea botez: botezul lacrimilor. Sunt trei botezuri care ne curățesc de toate păcatele: primul, prin care intrăm în obștea creștină, e botezul din apă și din Duh, sau nașterea a doua, când suntem înzestrați cu darurile Duhului Sfânt, după atotștiința de mai înainte a lui Dumnezeu. Acesta nu se mai repetă. Al doilea botez e botezul pocăinței sau al lacrimilor, pe care-l putem face, și trebuie făcut, ori de câte ori ni se încarcă conștiința cu greșeli față de Dumnezeu, față de oameni și față de noi înșine. Iar al treilea e botezul sângelui, care, dacă se întâmplă să vie necăutat de noi, de asemenea ne spală de toate păcatele, mai ales dacă ne-a venit din hotărâta mărturisire a lui Dumnezeu, Cel în Treime închinat și a Sfintei Sale Biserici. Acesta e un dar pe care-l dă Dumnezeu cui și cui, din vreme în vreme, mai ales în vreme de prigoană a credinței creștine dreptmăritoare. Acesta iarăși nu se mai repetă, și nu atârnă de noi în privința venirii, ci numai în privința primirii.

Sfântul Chiril ne învață: „Dacă cineva nu primește botezul nu se mântuiește, afară numai de mucenici, care primesc Împărăția și fără de apă. Mântuitorul, când a mântuit lumea pe cruce și când I s-a împuns coasta, a izvorât sânge și apă, ca să se boteze cu apă, cei ce se botează în vremea prigoanelor (?). Mântuitorul numește mucenicia botez, când zice: „Puteți să beți paharul pe care Eu îl beau și să vă botezați cu botezul cu care eu mă botez?” (Marcu 10, 38).

E lucru de mirare, că pentru pricini pământești, se găsesc mii și milioane de oameni care merg cântând la moarte, dar pentru Împărăția Cerurilor abia se mai găsesc puțini, din când în când, care să fie liniștiți și bucuroși de moarte...

Pentru aceasta trebuie ochii spălați mai bine, ca să vadă mai departe decât stadia vieții acesteia vremelnice, precum erau odată sfinții mărturisitori ai lui Dumnezeu, fericiți să treacă prin porțile focului și ascuțișul sabiei la Împăratul sufletelor, Mântuitorul nostru.

Un tovarăș nevăzut și bun

Toți oamenii, fără deosebire, suntem în aceeași vreme și fii ai oamenilor și fii ai lui Dumnezeu (Ioan 1, 12 – 13), adică după trup suntem făpturi pământești, iar după duh făpturi cerești, care însă petrecem vremelnice în corturi pământești. De la Dumnezeu ieșim, petrecem pe pământ o vreme și iarăși la Dumnezeu ne-ntoarcem și ajungem iar Acasă! Fericit este cine se întoarce de bunăvoie.

Unii însă nu se mai întorc... Sunt cei ce ascultă de o vrajă



vrăjmașă, care îi scoate din cale și cu poftă pieritoare îi încâlcește în lume. Vraja aceea, a păcatului, cu vremea le slăbește mintea și de așa fel le-o întoarce încât ajung să zică binelui rău și răului bine, din fiii lui Dumnezeu se fac vrăjmașii lui Dumnezeu. Vremea li se gată, lumina minții li se stinge, și așa îi prinde noaptea (Ioan 9, 4) – moartea – rămași rătați de Dumnezeu și neînțorși Acasă.

Aci e toată drama omului căzut între tâlhari, pe când se pogora din Ierusalim în Ierihon, adică a lui Adam cu toți urmașii, părăsind Raiul pentru lumea aceasta. Dar s-a pogorât din Ceruri Samarineanul milostiv. El e Cel ce ne-a făcut datori să știm: ce suntem, cine ni-s părinții, de unde venim, ce-i cu noi pe aici și, într-o lume cu viclene primejdii, cum să ne purtăm, cine ne cheamă Acasă și cine ne întinde momele?

— Că de la cârma minții atârna încotro pornim și unde să ajungem.

Calea Mântuirii e chiar cărarea pe care a mers Dumnezeu însuși ca om adevărat, făcându-ni-Se pildă întru toate și dându-ne îndrăzneală. Pe cărarea mântuirii însă merg două feluri de călători, căci de atunci... un Tovarăș nevăzut și bun merge cu noi cu fiecare, în toate zilele, cu fiecare rând de oameni, până la sfârșitul veacului (Matei 28, 20) ...

#### Cărarea Sfântului Pavel

Ajunși la acest loc al depănării cuvântului, e bine să mai lămurim câteva lucruri, dintre care cel dintâi e îndreptarea părerii greșite pe care o au unii creștini despre „mântuirea în dar”, pe care a câștigat-o Iisus Hristos pentru noi. Din aceste cuvinte nu urmează că noi trebuie doar să „credem” că suntem mântuiți și cu asta am făcut totul ce-ar atârna de noi. Iată cum a înțeles Sf. Pavel pe Domnul și cum i-a urmat cărarea, după cuvintele Sf. Maxim: „Pavel așa se lupta împotriva dracilor, care lucrează în trup plăcerile, alungându-i prin neputința trupului. El, Pavel, ne arată cu faptele și chipul biruinței împotriva vicleanului, care luptă să aducă pe credincioși la ușă, stăruind împotriva lor (a Apostolilor) pe oamenii mai nebăgători de seamă, ca, ispitiți prin ei, să-i facă să calce porunca iubirii. Dar Sf. Pavel zice: „Ocărați fiind binecuvântăm; prigonți, noi răbdăm; huliți, noi mângâiem; ca o lepădătură ne-am făcut, gunoiul tuturor a până astăzi” (1 Corinteni 4, 12 – 13). Dracii au pus la cale hulirea și prigonirea lui, ca să-l miște la ura celui ce-l ocărăște, îl urăște și-l prigonește. El avea

ca scop să-l facă să calce porunca iubirii. Iar Apostolul, cunoscând gândurile lor, binecuvânta pe cei ce-l ocărau, răbda pe cei ce-l prigoneau și mângâia pe cei ce-l huleau, ca să depărteze dincolo pe dracii care lucrau aceasta, și să se unească cu bunul Dumnezeu. Deci, pe potrivnicii care lucrau aceasta, îi zădărnicea prin acest chip al luptei, biruind pururea răul prin bine, după asemănarea Mântuitorului. Așa a slobozit Pavel mulțime de lume de sub puterea viclenilor și a unit-o cu Dumnezeu, el și ceilalți Apostoli, biruind prin înfrângerile lor pe cei ce nădăjduiau să-i învingă. Dacă și tu, frate, vei urmări acest scop, vei putea să iubești pe cei ce te urăsc, iar de nu, e cu neputință”.

[1] Darul mântuirii se dobândește chiar ca dar, cu mare luptă.

Pilda Mântuitorului, i-a prilejuit Sf. Pavel multe și adânci meditații. Iată de data aceasta un om păcătos, întru totul asemenea nouă, năzuind spre țintă, fără să se fi povestit, „crența am păzit... de-acum aștept cununa” – unirea desăvârșită cu Hristos. Deci nu mai avem motiv să spunem, scuzându-ne lenea, că Iisus a fost Dumnezeu, și așa a biruit puterile potrivnice și îndărătnicia firii.

#### Despre dragoste

Nu dori să fi stimat și iubit de oameni cu deosebire, că aceasta se cuvine numai lui Dumnezeu care n-are Luiși asemănare. Nu dori a avea întâiul loc în inima ta cuiva, că aceasta se cuvine să fie închinată numai lui Dumnezeu; nici altul să cuprindă în inima ta locul acesta ci Hristos să-l cuprindă în tine și-n tot omul bun.

În vremea ispitelor să nu părăsești mănăstirea ta, ci suferă cu vitejie valurile gândurilor și mai ales pe cele ale deznădejdiei și ale moleșelii. Căci așa fiind probat cu bun rost prin necazuri, vei dobândi o nădejde și mai întărită în Dumnezeu. Iar de-o vei părăsi, te ve afla neprobat, lipsit de bărbăție și nestatornic.

De vrei să nu cazi din dragostea cea după Dumnezeu, să nu lași nici pe fratele tău să se culce întristat împotriva ta, nici tu să nu te culci scârbit împotriva lui, ci „mergi și te împacă cu fratele tău” și venind adu lui Hristos, cunoștință curată prin rugăciune stăruitoare, darul dragostei.

Nu da urechea ta limbii celui ce defaimă, nici limba ta urechii iubitorului de ponegrire, ascultând sau grăind cu plăcere cele rele împotriva aproapelui, ca să nu cazi din dragostea dumnezeiască și să te afli străin de viața veșnică.

Nu primi bârfa împotriva părintelui tău, nici nu-l încuraja pe cel

ce-l necinstește pe el ca să nu se mânie Domnul pentru faptele tale și să te stârpească din pământul celor vii.

Închide-i gura celui ce bârfește la urechile tale, ca să nu săvârșești păcat îndoit împreună cu acela: pe tine obișnuindu-te cu patima pierzătoare iar pe acela neoprindu-l de a flecări împotriva aproapelui.

Să nu lovești vreodată pe vreunul din frați, mai ales fără pricină și fără judecată, ca nu cumva, nerăbdând jignirea, să plece și să nu mai scapi niciodată de mustrarea conștiinței, aducându-ți (aminte) pururea întristarea în vremea rugăciunii și răpindu-ți mintea de la dumnezeiască îndrăznire.

Să nu suferi bănuieli, sau măcar oameni care îți aduc sminteli împotriva altuia. Căci cei ce primesc smintelile în orice chip, față de cele ce se întâmplă cu voie sau fără de voie, nu cunosc calea păcii, care duce prin dragoste la cunoștința lui Dumnezeu pe cei ce o iubesc pe ea.

Încă nu are dragoste desăvârșită cel ce se mai ia încă după părerile oamenilor. De pildă pe unul iubindu-l și pe altul urându-l pentru pricina aceasta sau aceea; sau pe același odată iubindu-l, altă dată urându-l, pentru aceleași pricini.

Oamenii se iubesc unii pe alții, fie în chip vrednic de laudă, fie în chip vrednic de ocară, pentru cinci pricini: sau pentru Dumnezeu, cum iubește cel virtuos pe toți, atât pe cel virtuos cât și pe cel ce încă nu este virtuos; sau pentru fire, cum iubesc părinții pe copii și invers; sau pentru slava deșartă, cum iubește cel slăvit pe cel ce-l slăvește; sau pentru iubirea de argint, cum iubește cineva pe cel bogat pentru a primi banii; sau pentru plăcere, ca cel ce-și slujește stomacul și cele de sub stomac. Dragostea cea dintâi este vrednică de laudă, a doua este mijlocie, celelalte sunt pătimăse.

Dacă pe unii îi urăști, pe alții nici nu-i iubești, nici nu-i urăști, pe alții iarăși îi iubești dar potrivit, și în sfârșit pe alții îi iubești foarte tare, din această neegalitate cunoaște că ești departe de dragostea desăvârșită care cere să iubești pe tot omul la fel deopotrivă.

Dragostea ne face să iubim pe Dumnezeu deasupra tuturor lucrurilor, și aceasta nu se poate decât numai prin lepădarea de sine și de toate. Fiecare din voi dacă se leapădă de tot ce are, nu poate să nu fie Mie ucenic. „Iată acum ce este bun sau ce este frumos, fără numai a locui frații împreună”, că într-o aceasta a făgăduit Domnul viața de veci.

Deșertăciunea deșertăciunilor

Fie de-a cunoaște toată Biblia pe de rost, precum și toate pildele înțelepților, la ce-ți folosește de n-ai dragostea lui Dumnezeu și Harul Lui. Toate sunt deșertăciuni, afară de a iubi pe Dumnezeu și de a sluji numai Lui.

Înțelepciunea de mai sus este să năzuiești la Împărăția Cerurilor, disprețuind lumea.

Deșertăciunea este așadar, a umbla după bogățiile cele pieritoare și a nădăjdui în ele; deșertăciune este a nădăjdui la slavă și a te ridica la locuri de frunte; deșertăciune este a merge după dorințele trupului – și-a pofti acele lucruri care, într-o zi, pedeapsă grea îți vor aduce; deșertăciune este a dori o viață lungă – și a nu te gândi ca să trăiești cum se cuvine; deșertăciune este a cugeta numai la viața de acum, fără să cugeți la ceea ce va veni după ea; deșertăciune este a te lipi la ceea ce atât de repede trece – și a nu te grăbi către bucuria, cea care sfârșit nu are.

Fie de-aș avea toată știința lumii, dacă n-am dragoste la ce-mi folosește aceasta în fața lui Dumnezeu care mă va judeca după fapte.

Iubirea e cărarea

Potrivnicul L-a încercat pe Domnul prin aceste trei: prin neputința trupului, prin slava deșartă și prin ispitirea de Dumnezeu. Toate aceste ispite au ascunse în ele momeala plăcerii, sau acul păcatului, însă în chip felurit. Toate la un loc alcătuiesc chipul dintâi al vrăjmașului, sau, după Sf. Maxim, ispita prin plăcere. Tot războiul potrivnicului acesta a fost: ca să-L facă pe Domnul să calce dragostea către Dumnezeu ca Tată. Căci știa vrăjmașul că plăcerea pământească, pentru cine umblă după ea, are drăcească putere ca să desfacă pe om de dragostea lui Dumnezeu și să i-o întoarcă spre plăcerea a orice altceva afară de Dumnezeu. Prin urmare, dacă mai avem inima prinsă de ceva de pe pământ, stăpânitorul lumii acesteia încă ne mai ține legați în împărăția lui, de vreme ce dragostea noastră către Dumnezeu încă n-a ars și aceea.

După ce Domnul l-a bătut pe diavolul în Pustia Carantaniei, a venit ca să-l bată și între oameni. Satana i-a răsculat împotriva Mântuitorului pe oamenii puternici de atunci, viclenii vremii, cărturarii și fariseii lumii vechi, unelte ale sale, oameni slabi dar cu putere mare, ca doară-doară Iisus îi va blestema sau îi va urî, și așa va greși măcar împotriva celei de-a doua porunci, porunca iubirii de oameni. Aceasta e, cum zice Sf. Maxim, ispita a doua, prin durere, care e stârnită de

potrivnicul, cu menirea de a învrăjbi pe Iisus cu oamenii și pe oameni întreolaltă. Iată cuvintele Sf. Maxim Mărturisitorul despre acest numit al doilea fel de ispită, pe care l-a avut Mântuitorul de învins:

„După ce așadar, prin biruința asupra primei ispite, cea prin plăcere, a zădărnicit planul Puterilor, Căpeteniilor și Stăpâniilor celor rele, Domnul le-a îngăduit să-și pună în lucrare și al doilea atac, adică să vină și încercarea ce le mai rămăsese, ispita prin durere” [2].

Să urmărim deci uneltirile potrivnicului, să vedem metoda lui și metoda lui Dumnezeu, tot după cuvintele Sf. Maxim:

„Neputând vrăjmașul să-l facă pe Domnul să calce porunca iubirii de Dumnezeu, prin cele ce I le-a făgăduit în pustie, s-a străduit pe urmă, după ce-a venit în lume, cu ajutorul nelegiuitorilor iudei, să-l facă să calce porunca iubirii de oameni. Satana (care înseamnă potrivit) îi îndemna pe cărturari și farisei la felurite meșteșuguri împotriva lui Iisus, ca, neputând răbda încercările, cum credea el, să fie adus să-i urască pe cei ce-l întindeau curse și așa să calce porunca iubirii de oameni. Dar Domnul, ca un Dumnezeu, cunoscând gândurile potrivnicului, n-a urât pe fariseii puși la lucru de el (căci cum ar fi făcut-o fiind din fire bun?) ci, prin iubirea față de ei, bătea pe cel ce lucra prin ei, iar pe cei purtați de el, nu înceta să-i sfătuiască, să-i mustre, să-i înfricoșeze, să-i plângă, ca pe unii ce puteau să nu se lase conduși de el. Blestemat de ei, se purta cu îndelungă răbdare. Mântuitorul, e drept, i-a mustrat și i-a certat ce nimeni altul, însă nu i-a urât nicio clipă, de vreme ce diavolul din ei îl certa și-l umilea dându-l la iveală și arzându-l cu adevărat, iar pe ei îi iubea și-i învăța înainte. Pătimea cu îndurare și le arăta toate faptele iubirii, îi învăța căile vieții și zugrăvea prin fapte chipul viețuirii cerești; vestea învierea morților și făgăduia viața veșnică și Împărăția Cerurilor celor ce cred; iar necredincioșilor (ateilor) le vestea înfricoșatele pedepse veșnice. Iar pe cel ce lucra prin ei (prin ateii) îi bătea cu iubirea de oameni, iubindu-i și pe ei deși-i ducea acela.

O, minunat război! În loc de ură Iisus arată iubirea și răpune pe tatăl răutății prin bunătate. În acest scop, răbdând atâtea rele de la ei – mai adevărat vorbind, pentru ei – S-a străduit până l-a moarte, în chip omenesc, pentru porunca iubirii, și dobândind biruința deplină împotriva diavolului, a primit cununa învierii pentru noi. Astfel Adam Cel nou a înnoit pe cel vechi”. [3]

Trăirea acestor porunci arde pe diavol așa de cumplit, încât

acesta răscoală puterile iadului și cu ele ațâță pe oamenii lumii acesteia, care-s biruiți de el, și-i năpăstuiește împotriva lui Iisus și a oricărui ucenic al Lui. Iar prin lege, prin stăpânitorii lumii acesteia, prin slujitorii templului: arhieriei Ana și Caiafa, prin Iuda vânzătorul, diavolul nu-L mai putea răbda să-i facă împărăția de jaf, și-l cere nedreaptă răstignire pe cruce, în rând cu tâlharii.

Când războiul nevăzut între iubire și ură a ajuns aci, Iisus bate pe diavol – tot ca om, să nu uităm – prin neputința și neprețul trupului, adică prin desăvârșita lepădare de sine, sau prin primirea de bunăvoie a morții. Plăcerea a alungat-o cu hotărâre puternică, durerea însă a primit-o cu dorire mare. Amin.

### Semnul crucii

În calea mântuirii sau a întoarcerii noastre Acasă, se mai ridică o stavilă: vrăjmașul însuși, puterea răului în persoană, sau îngerul rău. Mândria lui nu poate răbda bătaie; acesta-i chinul păcatului său, că totuși trebuie s-o capete. Deci, dacă a fost bătut când se lupta cu noi din afară, prin gura lumii, dacă a trebuit să fugă rușinat după zeci de ani de lupte dinăuntru, din trup și din suflet, atunci sufletul și mintea, făcându-se curate, îl prind în prezența nevăzută. Atunci, nemaiavând ce face, vine în persoană să se războiască cu noi. De acum începe războiul minții omului cu mintea cea vicleană, sau războiul nevăzut. Spre războiul acesta însă să nu îndrăznească nimeni, de n-a fost chemat de Dumnezeu cu rost de a rușina puterea vrăjmașă și a mai întări neputința oamenilor spre război, căci nu e un război de glumă. Deocamdată să ne mulțumim a ști că asupra diavolului avem acestea trei: Numele Domnului și al Maicii Domnului, Sfânta Cruce (Aș întreba pe cei care nu-și fac semnul crucii: cu ce semn vă apărați voi de diavolul?) Ei însă n-au semn, că nu-i lasă să-l facă. Iar a treia armă de apărare este smerenia sufletului. Deci, chiar în ceasul tulburării tale să zici în adâncul inimii tale: „Pentru păcatele mele pătimesc acestea, Doamne izbăvește-mă de cel rău”. Și întoarce-te cu inimă bună către Dumnezeu, orice gânduri rele ai avea, pălmuindu-ți mintea, căci vede Tatăl osteneala fiului și nicidecum nu-l lasă...

### În pustia Carantaniei

Dumnezeu a făcut totul pentru mântuirea noastră, aceasta neînsemnând ca noi să ne dedăm lenei, pentru că a făcut Dumnezeu totul din partea Sa, anume: S-a micșorat pe Sine și S-a făcut om adevărat, într-un totu asemănându-se nouă, afară de păcat, ca să ne

arate cărarea cu lucrul și cu persoana Sa.

Deci, cei ce vrem să ne mântuim, avem a merge și noi toți aceeași cale, toată. Din buze mulți îl urmează pe Domnul, dar când să treacă prin moartea de pe cruce – desăvârșita lepădare de sine – mulți se dau înapoi. Toți aceștia întârzie pe cale. Rămași în urmă de frică sunt destui în toate veacurile și vremile, dar mai ales în vremile noastre, temându-se ca nu cumva din cauza credinței să-și primejduiască viața aceasta. Noi însă să zicem: unde e fericirea aceea, să cădem și noi în primejdia în care a căzut Dumnezeu; iar de nu ne primejduim pentru Dumnezeu e semn că nu suntem vrednici.

E bine de observat că Iisus Hristos, întrupat în om adevărat, a biruit pe diavolul ca om, iar nu ca Dumnezeu; căci cu puterea de Dumnezeu, ca fulgerul l-a aruncat din Ceruri. Iisus a venit să se lupte cu diavolul, ca om adevărat, întrucât numai așa ne putea împinge la toată îndrăzneala câtă trebuie. Cu biruința Sa, Mântuitorul ne-a învățat și pe noi meșteșugul războirii, ne-a dat cunoștința și ne-a dat puterea. El este modelul de luptă cât ține cărarea. Mântuitorul de aceea a venit, ca să sfârșim lucrurile satanei și să surpe stăpânirea lui în care ținea pe oameni. Astfel, când L-a ispitit, în Pustia Carantaniei, ca să facă din pietre pâini, căci flămânzise, El, l-a bătut cu Scriptura zicând: „Scris este că nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu orice cuvânt a lui Dumnezeu”. Dar diavolul n-a renunțat la luptă, ci L-a ispitit iarăși cu strălucirea tuturor împărățiilor pământului – cu slava puterii politice – zicând Domnului: „Ție îți voi da toată puterea și strălucirea ei, căci mie-mi este dată și o dau cui vreau. Deci, dacă Tu te vei închina mie, (toată puterea și strălucirea ei) toată ți-o dau Ție”. Ci răspunzând Iisus, l-a bătut grăind din Scriptură: „Scris este, Domnului Dumnezeului tău să i te închini și numai pe El să-l slujești”. Când s-a văzut diavolul bătut din Scripturi, a luat și el Scriptura, însă diavolește, deoarece mintea lui fiind nebună, strâmbă înțelesul oricărui cuvânt, de vreme ce el nu stă în adevăr, ci în minciună. Așa, Îl duse pe Iisus pe aripa templului din Ierusalim, zicându-l: „Dacă ești Tu Fiul lui Dumnezeu, aruncă-Te în râpă, căci este scris că îngerilor Săi va porunci pentru Tine, ca să te păzească și Te vor ridica pe mâini, ca nu cumva să te izbești cu piciorul de vreo piatră”. Atunci Iisus i-a tăiat scurt ispita aceasta, răspunzându-i: „Scris e în lege să nu ispitești pe Domnul Dumnezeul tău”. Și după ce sfârși toată ispita, diavolul se duse de la El până la o vreme. Semn că a mai venit și sub altă formă.

Din păcătoși, sfinți

Mântuitorul nostru a întemeiat și are numai o Biserică creștină și nu opt sute. Biserica aceasta, e una, e sfântă, pentru că Sfânt este întemeietorul și, ca atare, rămâne mereu sfântă, ba chiar sfințește pe păcătoși. Celelalte „biserici” – casele de adunare ale sectelor – nu suntsfânt e pentru că sunt întemeiate de oameni robiți, răzvrătiți, și ca atare nu sfințesc pe nimeni. Biserica lui Hristos e sobornicească, adică stă pe temelia celor șapte soboare a toată lumea și, prin furtunile istoriei, e cârmuită nevăzut de Mântuitorul însuși, nu de vreun înlocuitor al Său, mai presus de soboare. Biserica în care ne mântuim a apostolească, adică își are slujitorii urmând ca dar, prin punerea mâinilor unii de la alții în șir neîntrerupt, suind până la Apostoli și prin ei la Iisus Hristos. Toate celelalte „biserici” ivite după aceea prin chiar aceasta, sunt alătura de cale, deci alătura de mântuire.

Prin urmare, cei ce stăm sub semnul Crucii, câtă vreme petrecem în cortul pământesc, urmăm calea mântuirii în obștea Bisericii văzute sau luptătoare. Pe ea n-o înnegrește rugina răutății, produsă de împrejurările pământești. Ea rămâne nemișcată și neștirbită, deoarece, cu toate că e arșă din vreme în vreme în cuptorul prigoanelor și încercată de furtunile neconținute ale ereziilor, ea nu suferă sub povara încercărilor nicio slăbire în învățătură sau viață, în credință sau rânduiala ei. De aceea se întărește prin Har, înțelegerea celor ce cugetă la ea cu evlavie. Ea cheamă, pe de o parte pe necredincioși, dăruindu-le lumina cunoștinței adevărate; pe de altă parte păstorește cu iubire pe cei ce contemplă tainele ei, păzind nepătimaș și fără betesug ochiul înțelegeri lor.

Biserica de pe pământ se numește luptătoare, pentru că aci, sub povățuirea ei, inșii din obște au de purtat o întreită luptă, care ține o viață întreagă: lupta cu ei înșiși, cu patimile contra firii, după trup și după duh; o luptă cu lumea indiferentă și necredincioasă; și lupta împotriva uneltirilor vicleanului.

Păstoria Bisericii urmărește ca niciunul din fiii Tatălui să nu se învrăjbească în sine însuși, sau să se rupă din obște și din duhul dragostei lui Hristos. Căci El e cel ce unește obștea laolaltă, deci nimeni nu se mântuiește răzlețindu-se de Biserică, oricât ar crede că în dânsul sălășluiește Duhul lui Hristos.

Iar Biserica din Ceruri se numește biruitoare, fiindcă e alcătuită din: obștea bunilor biruitori mucenici, a sfinților slujitori și cuvioși și a



tuturor sfinților purtători și mărturisitori de Dumnezeu, unde sunt așteptați toți ucenicii Domnului care vor mai fi până la sfârșitul veacului.

Calea mântuirii, prin urmare, ne desprinde de pământ spre Cer, ca pe unii ce știm că de la Dumnezeu am ieșit și iarăși la Dumnezeu ne-ntoarcem și lăsăm lumea... Amin.

### Lupta mântuirii

Pe o asemenea mărită cale, nimeni nu poate merge singur, de nu va veni mai întâi în obștea Bisericii, ca să fie condus de mâna nevăzută a Mântuitorului prin preoți, ucenicii Săi văzuți, trimiși de El în fiecare rând de oameni. Căci au zis Părinții de demult cuvântul acesta: Cine vrea să se mântuiască cu întrebarea să călătorească; pentru că oricine s-a hotărât să iasă din calea păcatelor, sau din gâlceava fărădelegilor, se va trezi că i se vor ridica împotriva trei vrăjmași, unul după altul: lumea, trupul și diavolul.

Prin lume se înțelege categoria păcatului, se înțelege turma oamenilor necredincioși, cei ce din toată voia s-au unit cu sfaturile dracilor. E lumea pentru care nu s-a rugat Mântuitorul. E gura satului, gura vecinului și, de multe ori, gura și faptele celor dintr-o casă cu tine. Aceștia, sau lumea, îți iartă orice ticăloșie ai face, dar nu te iartă nicidecum să le-o iei cu un pas înainte și să te faci mai bun. Oamenii aceștia ai lumii, au o ciudată rușine de a fi buni. Bunătatea îi arde, și se trudesă să te scoată de vină cu tot felul de ponoase. „Lumea” e veacul viclean, planul oamenilor și slava deșartă.

Cine vrea să biruie această primă piedică în calea mântuirii, are la îndemână acestea trei: răbdarea, iertarea și rugăciunea. Cu arătarea răbdării suntem datori în primul rând pentru că, mai înainte de a veni la calea lui Dumnezeu, sau la ostenele mântuirii, făceam și noi ale lumii, umblând în fărădelegi și chinuind pe alții, și astfel ne-am băgat datori la aceleași. Deci, acum trebuie să plătim ale noastre cele de atunci, ca pentru răbdare să dobândim mântuirea de la Dumnezeu. Așa trebuie să plătim acum cu durere, ceea ce am făcut odinioară cu plăcere. Multe din cele ce ni se întâmplă, ni se întâmplă spre îndrumarea noastră, sau spre stingerea păcatelor noastre trecute, sau spre îndreptarea neatenției prezente, sau spre ocolirea păcatelor viitoare. Cel ce socotește așadar că pentru una din acestea i-a venit încercarea, nu se răzvrătește când este lovit – mai ales dacă-i conștient de păcatul său – nici nu învinovățește pe acela prin care i-a venit

încercarea, nu se răzvrătește când e lovit. Fie prin acela, fie prin altul, el a vrut să bea paharul judecăților dumnezeiești. Nebunul însă roagă pe Dumnezeu să-l miluiască; dar venind mila n-o primește, fiindcă n-a venit cum a vrut el, ci precum Doctorul sufletelor a socotit că e de folos. Și de aceea se face nesimțitor și se tulbură și uneori se războiește aprins cu oamenii, alteori hulește pe Dumnezeu. El se arată nemulțumit și nu vede decât bâta.

Cine vrea să biruie lumea e dator să ia arma rar folosită a iertării, oricâte necazuri ar pătimi de la oamenii lumii acesteia. Cine vrea să biruie lumea se roagă Tatălui său în ascuns sau în gând, pentru orice fiu al lui Dumnezeu, oricât de întunecată purtare ar avea și oricâte rele ți-ar face. Căci răbdarea răului, iertarea fraților și rugăciunea în ascuns au mare putere înaintea lui Dumnezeu, căci pentru că biruie El în ascuns omului (?), întorcând spre bine cele pornite de la lume cu răutate.

Stăruind în acestea te-ai făcut pricină de mântuire și pentru fratele tău din lume. Rugăciunea nu judecă ci se smerește, aducându-ne aminte greșelile noastre, nu ale lumii. Rugăciunea adevărată cere iertarea lumii, nu osândirea ei. Noi nu știm tainele lui Dumnezeu; pe cine mântuiește din lume și pe cine osândește. Dacă pe cel ce se salăbătește asupra ta, din pricina întunecimii sale, îl știe Dumnezeu că se va mântui, mântuirea lui o va face-o și cu ajutorul tău, prin aceea că-ți dă darul răbdării, al iertării din inimă și al rugăciunii. Dacă însă fratele acela mai are de chinuit în robie străină, sau chiar își va pierde sufletul, la purtarea ta cea dreaptă după Dumnezeu, răutatea lui va crește și se va salăbăti cu totul împotriva oamenilor și împotriva lui Dumnezeu.

Cei ce biruie lumea nu sunt nicidecum o adunare de neputincioși, o turmă de inactivi, oricât s-ar părea răbdarea răului o slăbiciune a binelui, căci ei sunt ostașii Împăratului, care prin răbdarea Crucii a biruit nu numai lumea, ci și toată stăpânirea morții.

Iar despre nevoința care dorește răbdarea și credința sfinților, putem spune că e singura cale îngăduită și în stare să mistuie puterea răului și să o facă fără rost și fără vlagă în lume.

Vrăjmaș milostiv și prieten viclean

Când potrivnicul se vede bătut la prima piedică – cea mai ușoară – ce o ridică în calea robilor lui Dumnezeu prin lume, mândria nu-l lasă să se dea bătut, ci le stârnește piedica a doua, prin viciile trupului, sau

o iubire trupească de sine. Firea trupului fiind surdă, oarbă și mută, nu te poți înțelege cu el decât prin osteneală și foame, însă acestea trebuie conduse după dreapta socoteală, ca să nu dăuneze sănătății. Acestea îl îmblânzesc încât nu se mai ține vrăjmaș lui Dumnezeu. Rugăciunea și postul scot dracii poftei și ai mâniei din trup.

Foamea îmblânzește fiarele. Cu tot dinadinsul se atrage luarea aminte că toată lupta aceasta să nu se ducă fără îndrumarea unui duhovnic iscusit care știe cumpăni pentru fiecare în parte: măsura, trebuința și puțința...

Puiul necurat

Sfântul Maxim Mărturisitorul numește iubirea de sine „primul pui al diavolului”. Ea e cealaltă parte din piedica a doua ce ne-o stârnește potrivnicul în noi înșine: iubirea trupească de sine, începutul mândriei. Lepădarea acesteia o poate face însă numai cine s-a ridicat cu mintea mai presus de cele deșarte și s-a desfăcut din toată dragostea lumească și și-a strămutat puterea dragostei sale, toată, către Dumnezeu.

Când vrei cu toată sinceritatea și tăria să birui piedica a doua a viciilor minții, despre care credeai că ești tu însuși, atunci și Dumnezeu sporește dragostea ta către Dumnezeu, cu atât mai mult cu cât și piedica din cale e mai mare.

Cei ce, prin darul lui Dumnezeu, se izbăvesc și de legăturile dinăuntru ale iubirii de sine, se poartă și se mărturisesc pe ei înșiși, străini și călători pe aici pe pământ. Sufletul are și el o parte pătimasă, care, prin negrijă, năvălindu-se cu viața cea trupească, așa se învoiește și se leagă de tare cu plăcerea din lumea aceasta, încât n-ar mai vrea să-i moară trupul, ci ar vrea să-i fie veșnică viața aceasta vremelnică.

Deci, ca să ne mântuim, trebuie să pierdem înclinarea sufletului cea lunecoasă spre împătimirea cu lumea, cu trupul și cu avuția, care toate aici rămân. Iar dacă nu ardem această înclinare a sufletului spre lume, sufletul întreg se pierde.

Și totuși n-am scăpat de curse, căci sunt unii care-și curățesc sufletul de patimi prin multe osteneli – și sufletul are patimile lui: părerea, slava deșartă și mândria – iar dacă scapă de aceste bucurii mincinoase, dăruindu-le Dumnezeu în schimb adevărate bucurii duhovnicești, cad în primejdia de a se îndrăgosti așa de tare de propriul lor suflet pentru faptul că se face curat, încât sufletele lor se sting și se pierd. Bucuria neînfrânată, chiar cea pentru daruri cu

adevărat duhovnicești, te poate face să uiți că încă n-ai ieșit cu totul din împărăția ispitelor. Sufletul însă care se mântuiește este acela care nu mai trăiește pentru sine, ci pentru Dumnezeu; sufletul care s-a izbăvit de sine și petrece ca un dus din lumea aceasta.

Despre îngustimi și cretinism, sectarismul

E bine să punem la punct acel „spirit sectar”, spirit îngust, spirit habotnic, zelotismul fără socoteală sau mai bine zis prostia, care încununează fruntea multor suficienți de sine. Nu s-a crezut că se găsesc sectari și altundeva decât unde de obicei îi știm. Observând oamenii mai cu atenție, am observat că spirite sectare se găsesc oriunde, în toate activitățile omenești; se găsesc sectari (cârcotași) pe marginea oricărei gândiri omenești, nu numai în religie. E clar că spiritele sectare, mentalitățile de orice fel, sunt spirite anarhice, sortite la fărâmițarea lor până la absurd. Sectarismul se explică prin sine, dar nu și-l poate explica cel ce pătimește de el. Adică, cel căzut în asemenea îngustimi, susține cu toată tăria că așa este „Adevărul”, cum îl înțelege el, și nu admite o altă părere, a sfinților, a Bisericii și a obștii în general.

Dacă prostul s-ar recunoaște prost, ar înceta de a mai fi ca atare și s-ar schimba în înțelept.

Orice spirit aduce minții și sufletului o neliniște, o tulburare, o barieră care stingherește libertatea sufletului, seninătatea sa superioară, suveranitatea credinței în conducerea prea înțeleaptă a Providenței, atât în directivele mari ale lumii cât și-n amănuntele vieții noastre. Că ori de câte ori nu ții pas cu Providența, ba din neștiință, ba din fixarea pe câteva idei omenești, totdeauna putem fi striviți, fără a avea un merit altul decât acela de a fi victimă îngustimii noastre. Cine-i îngust la minte n-are leac nicăieri. Mulți sunt mai betegi de minte decât de alte boli fizice.

Sunt oameni care reprezintă Providența, oameni providențiali, dar după oarecare vreme se sectarizează; se limitează la îngustimi, la câteva principii fixe, și vor cădea victimele acestor îngustimi. Și, întâi trebuie să se spargă capul prost ca să vie cel cuminte.

Să luăm un exemplu și-un model de îngustime a oamenilor providențiali din anii 1556 – 1598. În această perioadă de vreme pe tronul Spaniei s-a urcat regele Filip al II-lea, care din fire era un rege ipocrit, bigot și veșnic posomorât. Se spune că n-a răs în viața lui niciodată. A zâmbit numai o singură dată, când a auzit de măcelul din noaptea Sf. Vartolomeu. A moștenit cel mai mare imperiu care exista

pe atunci: Spania cu America Centrală, America de Sud, Neapolul, Sicilia și Sardinia, Milanul și Țările de Jos, iar după ce a cucerit Portugalia la anul 1850 se făcu stăpân și peste imperiul colonial: Brazilia, posesiunile din Africa și Indiile. Căsătorindu-se cu Maria Tudor a Angliei dispunea acum și de aceasta. Această întindere imensă, făcea ca Filip să se creadă în sine așa de tare, încât afirma, umflat de mândrie, că-n împărăția sa soarele niciodată nu apune, iar lumea zicea că atunci când se mișcă Spania se cutremură pământul.

Filip ar fi putut fi un rege mare, dacă ar fi înțeles vremea în care trăia. Chiar de la suirea sa pe tron își propusese ca toată viața lui să lupte pentru stârpirea protestantismului. Fanatismul său, întreținut și de iezuiți, era așa de mare încât spunea adesea: „mai bine n-aș mai fi rege, decât să domnesc peste eretici”; într-adevăr, el se purta cu atâta cruzime contra reformatilor, încât aceștia îl numiră „Demonul de la miazăzi”.

În luptele sale ce le-a avut cu flamanzii, a căutat ca să-i aducă pe aceștia cu de-a sila la catolicism fiindcă, din îngăduința lui Carol Quintul, primiseră calvinismul.

Măsurile regelui siliră pe acești locuitori să facă o confederație, pentru ca eu armele să-și apere libertatea religioasă și politică. Filip, afumat de fumul fanatic catolic, însărcină pe generalul său, Ducele de Alba, să se ducă să supună țările răsculate. Acesta a fost cel mai crud om al vremii de atunci și purtarea lui fu înspăimântătoare. Dărâmând toate fortărețele răsculaților, 18.000 de oameni au fost arși de vii, la 30.000 li s-au luat averile rămânând pieritori de foame și 100.000 fură nevoiți să părăsească țara.

Filip, povățuit de iezuiți, se hotărî să curețe Spania de necredincioși. El dădu un decret prin care ordona ca toți cei care nu sunt catolici să se boteze sau să părăsească țara. Cei mai bogați și-au vândut averile și-au trecut în alte țări, iar cei săraci au rămas pe mâna iezuiților și a inchizitorilor și-au fost arși de vii. În urma acestor măsuri Spania de miazăzi ajunsese o paragină.

Sfârșitul vieții lui Filip a fost același ca al lui Irod ucigătorul pruncilor: păduchi sub piele! iar după dânsul Spania a decăzut mereu și nu s-a mai ridicat niciodată.

Iată un argument destul de bun al suficienței de sine, al bigotismului fanatic plin de nenumărate crime și sânge, manifestat prin ura ucigătoare de oameni, bazat pe mijloacele de teroare, ca să se

impună un creștinism forțat. Întrebăm Apusul: Oare așa ne-a învățat Hristos? Unde este iubirea de oameni a Lui? Și unde este răbdarea care trebuie s-o avem până la jertfă pentru frații noștri mai slabi?... Iată unde a dus pe Filip îngustimea fanatică a suficienței de sine. De aci reiese că acel care este căzut în aceste extreme ale sectarismului nu-și dă seama de această orbire și, ascultând de-o vrajă vrăjmașă, împinge lucrurile în îngustimea sa până la absurd, prăbușindu-se în abisul fărădelegilor și căzând din creștinism prin călcarea iubirii de oameni.

Oricine care este afumat de-o vară vrăjmașă sectară luptă pentru ca să-și facă prozelitism cât mai mare, ca prin aderenții ce și-i câștigă să poată azi sau mâine să producă „anarhie” prin răz bunare și ferocitate. Sectarismul este o vrajă vrăjmașă care luptă împotriva păcii lui Hristos, împotriva dragostei Lui, împotriva unității Lui care a legat pe toți creștinii de veacuri până la sfârșitul veacului acestuia. Spiritul anarhic sectar este izvor al răutății care ia pacea de pe pământ și pustiește inima de iubirea lui Hristos. Prin îngustimile lui credința se pustiește, ateismul se generalizează, dreptii se desăvârșesc și „judecata cea de pe urmă” se grăbește.

Ateismul este ultima fază a sectarismului. Acesta tinde să cotopească tot pământul, iar când va reuși ca toți supraviețuitorii acestei lumi, cu voie și fără de voie, să afirme negația lui Dumnezeu, negația nemuririi, negația învierii și a Împărăției lui Dumnezeu, după o vreme foarte scurtă se vor izbi de apariția cea înfricoșată a lui Iisus Hristos ca Judecător al lumii și Împărat al creștinilor. Atunci fiecare își va primi plata ostenețelor sale pentru o veșnicie fără de sfârșit... Amin.

#### Lupta dintre ateism și creștinism

Până la sfârșitul secolului al XVIII-lea, atât în concepția oamenilor de știință cât și a maselor neștiutoare, lumea fusese creată sau exista din vecii vecilor, fiind guvernată de un Dumnezeu, de o putere creatoare a toate, așa după cum învață Biserica creștină. Până la sfârșitul acestui secol toate rupturile ce s-au făcut, în numărul nesfârșit al diviziunilor sectare, niciuna n-a ajuns ca să atingă treapta cea mai de jos, a negației lui Dumnezeu; cu toate că toate ereziile, având pe tatăl minciunii ca conducător al lor, împinse până la absurd, neagă existența lui Dumnezeu. Oamenii deci, nebăgând de seamă de vraja vrăjmașă care prin diferite amăgiri și înșelătorii îi face să se creadă întru sine mai presus de Biserică și de cele șapte soboare, încep să se taie în Scripturi după cum îi taie capul pe fiecare, fără să țină cont de ceea ce a

zis Domnul. Pentru că niciodată prorocia nu s-a făcut din voia omului, ci oamenii cei sfinți ai lui Dumnezeu au grăit, purtați fiind de Duhul Sfânt, iar întreaga Scriptură este dată spre tâlcuire numai Bisericii, care este mama noastră ocrotitoare și sub aripile căreia putem să creștem și să ne mântuim.

Toată lucrarea antihristă a diavolului, însoțită de tot felul de puteri și semne și de minuni mincinoase, sunt îngăduite de Dumnezeu pentru fiii pierzării fiindcă n-au voit să primească iubirea Adevărului, arătat de Biserică prin Sfinții Părinți, ca să se mântuiască. Pentru aceea Dumnezeu le trimite amăgiri puternice, ca să dea crezământ minciunii și ca să cadă sub osândă toți cei ce n-au crezut adevărului ci au îndrăgit nedreptatea.

Iar unitatea Bisericii noastre pe care a întemeiat-o Domnul, și al cărui cap văzut și nevăzut este numai El, prin puterea Duhului Sfânt ne-a orânduit episcopi și preoți ca să păstorească Biserica Lui, pe care a câștigat-o cu Sfânt Sângele Său, deci nu există altă Biserică decât aceea pe care a întemeiat-o Iisus Hristos prin apostolii Săi și care este una, sfântă, sobornicească și apostolească.

Iată deci că diavolul, prin amăgirile sale, a dezbinat pe oameni prin ura sa, să creadă în mai mulți dumnezei mincinoși, al căror tată le este el. Abia în primii ani din secolul al XIX-lea, noua concepție despre lume e dată la iveală, afirmându-se cu toată tăria cum că: „lumea așa cum o vedem sau o cunoaștem din cărți, n-a fost nici creată și nici nu există din vecii vecilor.

Știut este din toată lectura făcută că materialismul dialectiv e ateu; profesează negația spiritului, negația lui Dumnezeu, negația nemuririi, învierii și Împărăției lui Dumnezeu... Bun. Dar cu asta încetează de a mai fi Dumnezeu? S-a terminat cu nemurirea? Nu mai este înviere și judecată? Dar pe faptul că mulți oameni, pot fi ei milioane la un loc care să susțină părerea de mai sus, prin aceasta încetează de fapt de-a mai ființa dogmele fundamentale ale creștinismului? Mai pe scurt, dacă a spus Ludovic Fenerbach, care a lucrat pentru laicizarea religiei, cum că: nu religia a făcut pe om ci omul a făcut religia, iar contemporanul său David – Frederic Strauss a supus Evangheliile unei critici în toată regula, iar... își îndreptează... sale lovituri filosofice împotriva bătrânelor dogme creștine, urmează urmează de aci că omorând pe toți oamenii care cred cum trebuie în Dumnezeu cu asta ai scăpat de Dumnezeu?...

Dar abia se dezvăluie Adevărul ce trebuie scos la iveală. De aci încolo începe să se descopere partea lucrătoare și biruința Adevărului prin jertfă. Acum când valurile înspăimântătoare ale negației lui Dumnezeu caută să tulbure pacea din inima celor ce cred în El, în Biserica Lui cea adevărată și-n Evanghelia Lui. Nu ușoare sunt aceste probe, și numai acei care sunt întăriți și care au crezut pe Iisus Hristos în inima lor până în vârsta maturității, prin iubirea Lui de oameni, pot să reziste acestui război antihrist până la sfârșit. Iar toate eforturile lui sunt ca să ne facă să cădem din iubire, prin nerespectarea datoriei de-a răbda nedesăvârșirea semenului tău, și de a te lăsa ca să fi condus întru toate de mâna nevăzută a Providenței divine. Lupta ce o dau cei ce ascultă de vraja diavolului cum că nu este Dumnezeu și toate celelalte care formează dogmele creștinismului, lovește pe fiii lui Dumnezeu, cernându-i prin sitele suferințelor de tot felul, prin care a trecut Domnul, împlinindu-se cuvintele Lui: „Dacă pe voi lumea vă urăște, gândiți-vă că M-a urât mai întâi pe Mine, și dacă pe Mine M-au prigonit și pe voi vă vor prigoni”. În toate aceste suferințe, puterile întunericului urmăresc două lucruri: în primul rând să ne facă să urâm pe acei ce ne trec prin cuptorul suferinței și, în al doilea rând, să ne facă să ne răzbunăm sub diferite forme, apăsându-ne cu legi sau oameni. În cuptorul ispitelor, deci, se clarifică omul că ce este și unde-i este inima și nădejdea lui.

Cărarea însă cea mai bună de urmat în aceste strâmtori nu este alta decât a lui Iisus și după El a tuturor sfinților care având pe Iisus în inima și în mintea lor, au fost înarmați cu toate armele în așa fel că au știut cum să răspundă atacului diavolului, biruindu-l cu iubirea lui Iisus. Au știut cum să se supună stăpânirilor antihristice până și atunci când acestea au voit să le taie capul sau altceva să le facă, pentru că n-au voit ca să refuze sfintele învățături ale Mântuitorului și să le primească pe ale lor.

Toate măsurile lor de constrângere ce au fost făcute pentru negarea sau tăgăduirea Dumnezeului celui adevărat, precum și a lucrurilor Lui care Le-a făcut pentru mântuirea noastră, n-au avut niciun efect asupra sufletelor lor, pentru că Iisus Hristos care era în inimile lor, nu putea să fie constrâns să facă ceva ce nu-l place pe El. Pe Domnul nu l-a putut constrânge decât suprema Sa bunătate, desăvârșirea Sa, care a biruit îngustimea ateismului lui Iuda, dându-i votul: „Ce faci, fă mai curând”. Toți ceilalți apostoli n-au înțeles



cuvântul acesta atunci, ci credeau că vorbește de ceva cumpărături cu Iuda, întrucât purta punga comunității și praznicul era aproape. Aci se mai împlinește și cuvântul prorocului: „fără dușmanii omului sunt cei din casa lui”.

Tot de aci mai reiese și un alt învățământ: știința cu toate termenele ei nu-ți angajează viața în joc niciodată, iară credința creștină întotdeauna. Măsura coacerii în creștinism atunci se zice că a ajuns la maturitate, când am ajuns și noi ca să trecem din lumea aceasta biruitori în toate ispitele și durerile prin iubirea lui Iisus împinsă până la jertfă. Aceasta este cea mai înaltă virtute în creștinism, ca să ajungi să simți și tu durerea care a simțit-o „Crinul (?) de pe cruce”, plângând nemernicia oamenilor și rugându-te pentru iertarea lor.

Apostolii n-au înțeles atunci supremația spiritului liber a lui Iisus, pentru că încă nu se pogorâse Duhul Sfânt peste ei, care să le dea putere ca să bea același pahar și de a se boteza cu același botez pe care l-a primit Iisus. Lucru sigur că dacă înțelegeau atunci toți se ridicau împotriva, în frunte cu Petru, când Iisus a învoit toate consecințele ateismului lui Iuda „Ce faci fă mai curând”. Dar, după pogorârea Duhului Sfânt, li s-au luminat puterile minții și-au înțeles necesitatea jertfei și liniștea deplină a Mântuitorului împotriva agresiunilor necredinței. De acum moartea nu mai e pedeapsă a firii ci pedeapsă a păcatului. Ca atare trebuie primită fără șovăire și reacțiune.

Trebuie să acceptăm cu mintea și cu inima netulburată pe oricine care, neputându-ne desface de dragostea lui Iisus Hristos, nu-i rămâne altceva de făcut decât de a ne omorî pur și simplu. Căci în aceste două tabere (creștinism și ateism) nu poate fi pace, numai dacă trece una peste alta. Prima tabără este totdeauna pașnică și senină și cu inima atât de largă încât iartă totul și vrea ca toată lumea să se mântuiască. Cea de-a doua însă, este plină de răutate și desăvârșesc în bine pe cei din prima, trecându-i prin cuptorul suferințelor. Nouă ne-ar fi pagubă supremă de-a trăda creștinismul de frica lor sau de frica durerilor. Nu trebuie să ne facem de vrajbă cu ei întrucât sunt stăpânirea pe care ne-a dat-o Dumnezeu pentru păcatele noastre. Deci îi acceptăm nu de frică, nici din diplomație, nici urmărind vreun câștig sau cinste deșartă, ci din convingere că așa ne punem de acord cu Providența care ni i-a adus cu rosturi voite de Dumnezeu „pentru ca să-i adune laolaltă pe fiii lui Dumnezeu cei risipiți”, pentru ca toți să fie

„o turmă și un Păstor”.

Mântuitorul nu ne-a învățat care formă de stat mântuiește oamenii, care reformă monetară sau agrară ne duce la Împărăția lui Dumnezeu. Ba chiar a spus că lipirea inimii de bogății duce la osândă. Așa că să nu ne prindă mirarea când vedem că unora, bogați de aceste pământeste, le vine vremea osândei încă de pe aici, pentru că pe bună dreptate vine, fiindcă n-au avut grijă de lazării de la poartă. Deci, felul cum își chivernisește stăpânirea factorul economic creator de forme istorice e treaba stăpânirii, noi trebuie să dăm Cezarului ce e al Cezarului și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu, indiferent ce măsuri ia „Cezarul” pe faptul că noi mai avem un Împărat și-o Împărăție dincolo de hotarele acestei lumi. Cam întotdeauna stăpânirile pământești au fost în conflict cu aceea a Providenței Divine dar Dumnezeu lucrează mântuirea noastră prin mâinile lor. Deci, ori de câte ori stăpânirile acestea pământești și trecătoare ar căuta să nege existența lui Dumnezeu sau a lucrurilor lui, o recunoaștem ca stăpânire din ascultare de Dumnezeu, pentru că El conduce și stăpânirile vremelnice și le îngăduie pentru ca să desăvârșească pe noi prin toate suferințele și caznele.

Nu trebuie să reacționăm împotriva stăpânirilor celor ce nu cred în Dumnezeu și în lucrurile Lui pentru ca să nu fie, că nu este stăpânire fără numai de la Dumnezeu, dar aceasta este o ascultare ce o aducem lui Dumnezeu și conducerii Sale providențiale. Dumnezeu este autoritatea superioară tuturor stăpânirilor și El le îngăduie pe toate cu scopuri foarte bine definite.

Orișice lege o ascultăm deci din cauza autorității lui Dumnezeu. Când legile și stăpânirile sunt împotriva lui Dumnezeu nu le ascultăm tot din același motiv, pentru că Dumnezeu nu mai este autoritate de sprijin a unei legi sau a unei stăpâniri împotriva Sa.

Reacționăm însă împotriva păcatului ateismului fiindcă e păcat împotriva Duhului Sfânt, păcat împotriva Adevărului, și Dumnezeu este Adevărul, pentru vina aceasta. Dar stăpânirea poate să ne taie capul și să facă cu noi ce va vrea că o ascultăm (?). Cu aceasta suntem în câștig și noi și stăpânirea și-a făcut datoria. Am... neînsemnate, dar căroră mentalitatea îngustă le dă o semnificație absolută. Această balonare a valorii minore a unui lucru sau a unui mărunțiș la valoarea majoră a unui principiu fundamental e dovada unei lipse de minte care dacă refuză și sfatul cel mai luminat nu va întârzia să se arate cap de

răzvrătire și izvor de suferințe zadarnice.